

Møte onsdag den 10. oktober 2007 kl. 10 President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 5):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime

Presidenten: Representanten Laila Dāvøy, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten foreslår Gunn Olsen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Gunn Olsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Magnhild Meltveit Kleppa
- statsråd Trond Giske
- statsråd Helga Pedersen

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Per-Willy Amundsen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:02:39]: Mitt spørsmål går til statsråd Magnhild Meltveit Kleppa.

Det som best må kunne karakteriseres som en full og åpen krangel mellom regjeringspartiene, ser ikke ut til å ta slutt. Senest i dagens Dagbladet kan vi lese om full splid mellom Karin Andersen i SV og statsråd Bjarne Håkon Hanssen. Temaet er fattigdom. Og mens regjeringspartiene bruker energien sin på å krangle internt, gjøres det lite for å hjelpe de aller fattigste av de fattige. Det største regjeringspartiet sier at alle skal med, men det er langt fra sannheten om Regjeringens såkalte fattigdomssatsing. Regjeringen har nemlig skapt et A- og et B-lag av sosialhjelpsmottakere. De som får delta i kvalifiseringsprogrammet, tilhører selvfølgelig A-laget, mens resten tilhører B-laget. Sosialhjelpen er dessuten et sosialt lottospill hvor man er helt avhengig av hvor lite eller hvor mye man

mottar. Hvor god hjelp man får, er faktisk i dag veldig avhengig av kommuneøkonomi og lokalpolitiske prioriteter. Bjarne Håkon Hanssen uttalte i Dagbladet i går at han heller ville ha forsterket innsats på kvalifiseringsprogrammet enn å øke sosialhjelpssatsene hvis han får mer penger til å bekjempe fattigdom.

Vil kommunalministeren være med på en dugnad sammen med Fremskrittspartiet for å få på plass et forutsigbart system med normerte statlige satser, slik at sosialhjelpsmottakere ikke lenger er avhengige av forholdene i den enkelte kommune med hensyn til kommuneøkonomi?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:04:39]:

Eg oppfatar dei drøftingane mellom regjeringspartia som no kjem til syne i media, som ei utolmodigheit i forhold til å få gjort mest mogleg for å kjempa mot fattigdom, noko som elles er solid grunnfest i Soria Moria-erklæringa som ein ambisjon for Regjeringa, å avskaffa fattigdom. Der er det mange element som er sentrale. Eg er veldig nøgd med at Regjeringa så langt har sikra kommunane 21 milliardar kr meir, og i tillegg at kommunane har fått 8 milliardar kr meir i ekstra skatteinntekter. Det kan ikkje vera tvil om at i løpet av to år har kommunane då ei heilt anna moglegheit til å vareta sine mest vanskelegstilte.

Når det konkret gjeld sosialhjelpa, er det klart at ho er viktig. Det er viktig å sikra arbeid, bustad og betre offentlege tenester, og så er det i tillegg viktig å sikra eit finmaske sosialt tryggingnett. Statsråd Bjarne Håkon Hanssen har meldt til Sivilombodsmannen den 14. august at han ser på situasjonen for sosialhjelpsmottakarar. Eg avventar den gjennomgangen som han har no.

Det er fint at Framstegspartiet inviterer til dugnad, men det er slik at det har vore ein svært solid dugnad frå denne regjeringa dei siste to åra. Vi er ikkje i mål, men vi har heldigvis fått sikra ganske mange fleire fattige ein betre kvar dag.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:06:51]: Vi er skjønt enige om at kampen mot fattigdom handler mye om å få folk i jobb. Men så er det altså noen som faller fullstendig utenfor. Da er det vanskelig å oppfatte det annerledes enn at statsråd Bjarne Håkon Hanssen i dag i realiteten er i ferd med å skrinlegge sentrale deler av Soria Moria-erklæringen. Det er veldig vanskelig å lese det på noen annen måte. Vårt Land har slått fast at de fremskrittsparti-styrte kommunene faktisk er de kommunene som gir mest i sosialhjelp.

Regjeringspartiene snakker om fattigdom. Tidligere, i trontalen, avviste statsråd Meltveit Kleppa spørsmål fra oss som gikk på å gjøre det billigere for bostedsløse ved å senke kostnadene for oppføring av nye boliger.

Men det er andre sentrale områder som er viktige. Én utfordring kan være: Hva vil kommunalministeren gjøre for å forhindre at personer som ufrivillig er i deltidsstilling i kommunal sektor – de jobber gjerne innenfor pleie og omsorg – skal få en større stillingsbrøk? Dette er også personer som tilskrives fattigdom.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:08:11]:

Lat meg fyrst minna om at det er 140 000 fleire som har fått arbeid dei to siste åra. I tillegg er det innført eit eige kvalifiseringsprogram som skal gjera at endå fleire får moglegheit til å prøva seg i eit arbeid.

Lat meg minna om at ein har skaffa bustader til mange bustadlause.

Kommunane har ei heilt anna moglegheit enn for to år sidan til å følgja opp sine mest vanskelegstilte.

Det å gi fleire heiltidsarbeid eller ein større stillingsbrøk for på den måten å motverka ufrivillig deltid er ei viktig sak for denne regjeringa. Vi er no i dialog med partane om korleis vi skal få det til. Det er òg fleire kommunar som sjølve har utvikla gode modellar, modellar som er gode eksempel for andre.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bent Høie.

Bent Høie (H) [10:09:30]:

Jeg tror at den krangelen som vi nå ser mellom Senterpartiet og SV om hvem som har ansvaret for Regjeringens manglende innsats mot fattigdom, er frustrerende for dem av landets fattige som ikke kan være en del av arbeidslinjen.

SV-lederen, Kristin Halvorsen, mente før hun ble finansminister, at det ikke var vanskelig å bekjempe fattigdom. Det handlet bare om politisk vilje, som hun sa på TV 2s folkemøte. Viljen har åpenbart forsvunnet, for 5. juni i år erklærte finansministeren at Regjeringen ikke kom til å nå sine egne mål med hensyn til bekjempelse av fattigdom.

Er kommunalministeren enig med sin egen finansminister i at Regjeringen ikke kommer til å nå sine egne mål når det gjelder bekjempelse av fattigdom, i løpet av denne perioden?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:10:28]:

Kommunalministeren står på Regjeringa sin ambisjon. Slik eg oppfattar det, gjer alle regjeringsmedlemmene det – står på Soria Moria-erklæringa, som seier at Regjeringa skal ha som mål å avskaffa fattigdom. Eg meiner at Regjeringa har gjort veldig mykje på dette området i løpet av dei siste to åra.

Det er både oppmuntrande og kjekt at eit samla storting til dei grader synest å vera oppteke av nettopp den same ambisjonen. Det var jo ikkje tilfellet for to år sidan. Eg synest faktisk det er nok å minna om – ein gong til – kjempeforskjellen når det gjeld kommuneøkonomien for to år sidan. Då kutta kommunane i stillingar som òg galdt dei mest vanskelegstilte som dei skulle følgja opp.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:11:39]:

Kristelig Folkeparti er opptatt av at dersom en skal klare å bekjempe fattigdom, må en ha målrettede tiltak – i tillegg til god kommuneøkonomi. I tillegg til generell velferdspolitikkk må en ha målrettede tiltak mot de gruppene vi her snakker om.

Eksempler på målrettede tiltak er økt bostøtte og økte sosialhjelpssatser.

Statsråd Meltveit Kleppa var opptatt av dette da hun var sosialminister, og hun var opptatt av dette i Stortinget, i kommunalkomiteen. Ser hun ikke at forskjellen mellom dem som har arbeid, og som har en brukbar økonomi, og dem som faller utenfor på grunn av gjeldsproblemer eller rusmiddelproblemer, øker? Ser hun ikke at det er lagt fram et statsbudsjett der det mangler målrettede tiltak mot dem som faller utenfor?

Hvis hun ser dette, vil jeg bare minne om at Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi her i Stortinget under behandlingen av statsbudsjettet gjerne vil ha noe mer målretting for å bekjempe fattigdom. Vil statsråden være med på det?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:12:41]:

Eg kan forsikra Kristeleg Folkeparti og representanten Tørresdal om at eg deler uroa over situasjonen for dei mest vanskelegstilte.

Tørresdal nemnde bustadsituasjonen. Vi har i mitt departement 3 milliardar kr til disposisjon når det gjeld tiltak for dei mest vanskelegstilte i denne sektoren. Lat meg nemna både startlån, bustadtilskot og bustønad. Vi går no igjennom alle dei verkemidla vi har, for å tryggja at dei vert brukte mest mogleg rett. Eg hadde i går mitt fyrste møte med Husbanken. Eg har invitert organisasjonar som er opptekne av dette, til eit møte i neste veke. Eg håpar eg skal få koma tilbake til Stortinget med ytterlegare innsats på dette feltet.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:13:55]:

Senterpartiets finanspolitiske talsmann, Per Olaf Lundteigen, inviterte sene i går Venstre og Kristelig Folkeparti til å være med på å forbedre satsingen på å bekjempe fattigdom. Det er en invitasjon som Venstre tar imot. Og når man får den type invitasjoner i det åpne landskap, ville det være interessant å kunne høre statsråden, som har vært lyttende til spørsmål i Stortinget, tenke over følgende: Hvor i dette sammensatte landskapet er det vi bør gå noen skritt videre, for å prøve å nå noen som vi ikke har sett til nå, for å prøve å bli treffsikre?

Jeg oppfatter det slik at når det gis en politisk invitasjon, gis den neppe på en tilfeldig måte når den kommer fra en så erfaren politiker som ham jeg refererte til i sted. Så min invitasjon til statsråden er: Når Venstre responderer positivt på invitasjonen, hvor er det statsråden ser at vi skal gjøre noe som vi ikke har gjort til nå?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:14:51]:

Når det gjeld det konkrete budsjettet for 2008 og det arbeidet som skal gjerast i den samanheng, ligg det no i Stortinget. Eg viser difor til dei drøftingane og den behandlinga som skal vera der.

Men lat meg peika på nokre område som det er viktig å forsterka, og der Regjeringa no er på god veg. Det gjeld

ein opptrappingsplan for rusfeltet, psykiatriplanen er inne i ein avsluttande fase og får 980 mill. kr neste år, og vi går igjennom alle sider ved bustadpolitikken. Som eg allereie har varsla, ser vi òg på det sosiale tryggingssynet, nemleg sosialhjelpssatsane, og i samband med trygdeoppgjeret har vi ein gjennomgang av situasjonen for minstepensjonistane.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:16:05]: Regjeringen har brukt mye tid på å vise til kvalifiseringsprogrammet, og at det skal være det saliggjørende for å løse mye av fattigdomsproblematikken. I forbindelse med at vi får på plass de 140 nye NAV-kontorene, har Regjeringen kun bevilget penger til å hjelpe sju stykker pr. NAV-kontor i tilknytning til kvalifiseringsprogrammet. Det er det som er lagt inn av midler.

Den 15. august i år sa statsråd Bjarne Håkon Hanssen til Aftenposten at han er åpen for en debatt om hvorvidt vi skal ha en grunnplanke når det gjelder sosialhjelpssatsene, nettopp på bakgrunn av en rekke oppslag i Aftenposten om at det er store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene.

Kan statsråden garantere at det pågår en debatt i Regjeringen for å få til standardiserte satser med en grunnplanke, eller er det bare et tomt valgkamplofte?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:17:09]: Når det gjeld innsatsen mot fattigdom, er det naturleg nok ein felles dugnad frå mange departement. Difor har fleire av spørsmåla her gått på sitat frå andre statsråder.

Når det gjeld NAV-reforma, skal ho vera på plass i 2010. Reforma ligg som kjent i Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Detaljane der trur eg statsråd Bjarne Håkon Hanssen må svara for. Så langt er det etablert eit godt samarbeid mellom kommunane og staten på det feltet. Det må vera ei solid misforståing dersom representanten Eriksson trur at kvalifiseringsprogrammet er, som han sa, det einaste saliggjerande. Kvalifiseringsprogrammet er ei forlenging av veldig mange andre tiltak for dei som no eksplisitt ynskjer å prøva seg i eit arbeid, og som ikkje har fått moglegheita. Så må vi sjølv sagt følgja opp med ytterlegare tiltak for dei som ikkje kan fungera i eit arbeid.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:18:30]: Jeg vil tillate meg å stille et spørsmål til fiskeriministeren.

Langs kysten i dette landet opplever næring etter næring at det som har blitt kalt «en aktiv næringspolitikk», er blitt til en aktiv nedprioritering av kystens næringsliv. Én ting er at mange små rederier opplever at mye av egenkapitalen deres nå blir inndratt. En annen ting er at de store industribedriftene opplever at det industrikraftregimet som ble lovet fra regjeringspartiene før valget i 2005, aldri har kommet. Ikke minst kommer disse signalene fra den

næringen som Arbeiderpartiets nestleder har ansvaret for, nemlig fiskerinæringen.

De har nå opplevd distriktskvoter, nye og strengere leveringsforpliktelser, utvidelse av nettolønnsordningen uten noen kompensasjonstiltak for den konkurranseendringen det medfører for fiskerinæringen, de har opplevd strukturpause, samtidig en makroøkonomisk politikk som bidrar både til høyere rente og en styrket kronkurs, og de har opplevd å få betydelig økte skatteforpliktelser gjennom en NO_x-avgift – en avgift som statsråden selv for et år siden i denne sal sa man skulle finne en løsning på, men som man ennå ikke har funnet spor av løsning på, og som er en ren inndragning.

Det er kanskje ikke uten grunn at mange i næringen nå stiller seg spørsmål om landet har en fiskeriminister, eller om man har en egen statsrådspost for nestlederen i Arbeiderpartiet for å drive programarbeid for neste fireårsperiode, på grunn av den manglende oppmerksomheten man nå leder med.

Jeg vil få lov til å utfordre statsråden til å si hva hun mener: Ligger det forbedringer for fiskerinæringen i hennes budsjett?

Statsråd Helga Pedersen [10:20:35]: Denne regjeringen fører en aktiv fiskeri- og kystpolitikk. Da vi overtok regjeringskontorene, opplevde mange lokalsamfunn langs kysten vanskelige tider, med høy arbeidsledighet og fraflytting. En viktig utfordring for fiskerinæringen var at fiskeindustrien ikke fikk tilgang til råstoff. Derfor har vi satt i verk tiltak som distriktskvoteordningen, og vi har skjerpet leveringsplikten. Vi har lagt på plass en ny strukturpolitikk, som sikrer forutsigbarhet for næringen i mange år framover. Vi gjennomførte de brede prosessene som den forrige regjeringen ikke fant tid til å gjennomføre.

Vi har nettopp lagt fram en fersk fisk-strategi. Vi har lagt fram en strategi for havbruksnærings konkurransekraft, som jeg oppfatter er blitt godt mottatt i de berørte næringene. I forrige uke la vi fram forslag til statsbudsjett for 2008. I det budsjettet ligger det en halv milliard kroner til et eget marint fond. Det ligger der en kraftig styrking av bevilgningene til fiskerihavner og farleier. Vi viderefører kampen mot overfiske, som er denne regjeringens høyest prioriterte fiskeripolitiske sak. Det har begynt å gi positive resultater, og vi legger til grunn at vi skal klare å få helt bukt med det. Vi har styrket den marine forskningen på flere områder, og vi har lagt inn bevilgninger til oppfølging av forvaltningsplanen for Barentshavet. Fra før av har vi doblet bevilgningene til Marint verdiskapingsprogram. Dette er noen eksempler på det Regjeringen har fått til, og det bare i løpet av to år. Jeg har veldig god samvittighet for det arbeidet vi har lagt ned så langt, og vi skal få til enda mye mer i løpet av de to neste årene.

Når det gjelder NO_x-avgiften, vil jeg peke på at den forrige regjeringen hadde flere år på seg til å nå Norges forpliktelser i Gøteborgprotokollen. De foretok seg ingenting. Nå har vi dårlig tid.

Erna Solberg (H) [10:22:43]: Det er interessant å høre hva statsråden sier nå.

På en utfordring fra Fiskeribladet om hva som var positivt for fiskerinæringen, svarte hun at det var positivt at sykehusbevilgningene økte, for fiskere måtte også bruke sykehusene. Det var vel en indikasjon på at man egentlig ikke er så stolt av dette budsjettet som er lagt frem. Men jeg kan ikke skjønne hvordan en fiskeriminister kan være stolt over at det i dag fiskes reker som leveres andre steder, at bedrifter som driver med rekepilling i Distrikts-Norge, opplever ikke å få tilgang på grunn av en NO_x-avgift som gjør det ulønnsomt for de få norske reketrålerne som er igjen, å drive med rekefiske.

Sannheten om NO_x-avgiften er at den ikke gir noen miljøeffekt, men den øker belastningen med 1 milliard kr for næringen, som altså bli en ren inndragning til statskassen, uten noen miljøeffekt. Statsråden har lovet denne sal å rydde opp i dette, og dette budsjettet gir ingenting i forhold til opprydningen og i forhold til å få til andre løsninger, en fondsløsning. Når kommer statsråden til å levere med hensyn til en endring av NO_x-avgiften?

Statsråd Helga Pedersen [10:23:49]: Det er slik at det er miljøvernministeren som har ansvaret for å forhandle fram en miljøavtale med de berørte næringene. Hun har invitert til et møte på onsdag i neste uke. Jeg er optimist med tanke på at man skal få til en miljøavtale, og at vi skal nå de forpliktelsene Norge har påtatt seg gjennom Gøteborgprotokollen. Det skulle være interessant å høre hva slags tiltak representanten Solberg mener vi skal iverksette for å nå Norges forpliktelser i Gøteborgprotokollen, som også den forrige regjeringen sluttet seg til, men som de ikke brydde seg om å følge opp i løpet av de fire årene de satt i regjering.

Jeg er svært stolt over det budsjettet Fiskeri- og kystdepartementet har lagt fram for neste år. Jeg ser også på reaksjonene at det er et budsjett som jevnt over er godt motatt også i de berørte næringene. I tillegg er det ganske viktig for kysten at man har en god kommuneøkonomi, at man har en god redningsberedskap, som Regjeringen har styrket, og at vi har et trygt sykehustilbud over hele landet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:25:15]: Det er gledelig å høre at det også er andre partier på Stortinget som er bekymret for NO_x-avgiften. Da Fremskrittspartiet foreslo å fjerne den i revidert, var vi alene om å foreslå det. Når det gjelder å øke fiskerfradraget fra 80 000 kr til 150 000 kr, foreslo vi det i budsjettet i fjor, og vi stod også alene om *det* forslaget. Men at andre partier kommer etter, er hyggelig.

Et annet område Fremskrittspartiet har fokusert på, og der vi har stått rimelig alene, er bekjempelsen av overfiske i Barentshavet, som utgjør milliardbeløp. Regjeringen har foreslått å styrke budsjettet med 10 mill. kr. Det er rimelig puslete. Et resultat av det er at kystvaktstjef Arild-Inge Skram sier at han må ta tre kystvaktfartøy ut av tjeneste på grunn av budsjettet. Er det to ting som er viktige

for å bekjempe ulovlig overfiske, er det lovverket, og at man er til stede.

I og med at man fjerner tre fartøy, tror statsråden at man reduserer overfisket i Barentshavet?

Statsråd Helga Pedersen [10:26:20]: Jeg må si at jeg kjenner meg overhodet ikke igjen i den virkelighetsbeskrivelsen som representanten Korsberg åpnet sitt spørsmål med, når det gjelder å påstå at Fremskrittspartiet har vært alene om å fronte kampen mot overfiske. Det er en grov fordreining av virkeligheten.

Regjeringen har hatt kampen mot overfiske i Barentshavet som en av de høyest prioriterte fiskeripolitiske saker siden vi kom inn i kontorene. Hvert år har vi hatt tiltak på statsbudsjettet mot overfisket i Barentshavet. Det har vært behandlet i Fiskeridirektoratet. Det har vært en styrking av Kystvakten i de to foregående budsjettene, og også på justissektoren har vi styrket budsjettene. Og vi ser resultater. Fra 2005 til 2006 ble overfisket på torsk i Barentshavet redusert med mellom 23 og 25 pst. Overfisket på hyse i Barentshavet gikk ned med 55 pst. Det representerer verdier på rundt 400 mill. kr. Så vi ser resultater. Det er et resultat av de bevilgningene vi har satt inn på dette området, og også av alle de avtalene og den styrkingen i regelverket som denne regjeringen har fått til.

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve – til oppfølgingsspørsmål.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:27:43]: Sist fiskerfradraget ble hevet, var det fra 70 000 kr til 80 000 kr under den forrige regjering.

I valgkampen opplevde vi at flere framtrepende politikere blant de rød-grønne gikk langt i å love økning for å kompensere mot offshorenæringen. Stortingsrepresentant Svein Gjelseth fra Arbeiderpartiet gikk så langt at han sa at skal det monne i forhold til rekruttering, bør fradraget økes til 150 000 kr i året. For øvrig er det på linje med det som Høyre har foreslått.

Konkurransforholdene mot øvrig skipsfart med utvidet nettolønnsordning gjør at det er nødvendig med en økning i fiskerfradraget for at fiskeflåten skal kunne rekruttere fiskere. Hvorfor følger ikke Regjeringen og statsråden oppfordringene fra næringen, opposisjonen og egne stortingsrepresentanter om å øke fiskerfradraget for å sikre rekrutteringen til fiskeryrket?

Statsråd Helga Pedersen [10:28:48]: Denne regjeringen er opptatt av at vi skal sikre rekrutteringen til fiskeryrket og til fiskeflåten. Det handler om flere ting. For det første handler det om opplæring. For det andre handler det om at også unge mennesker ikke skal ha for høy terskel for å få kjøpt fartøy, for å få kvoter. For det tredje handler det om konkurranseflater mot andre næringer. Det er altså tre ulike problemstillinger vi snakker om.

Departementet holder på med en gjennomgang av disse forholdene, og i løpet av høsten kommer vi til å foreslå tiltak over et bredt spekter med hensyn til hvordan vi skal bedre rekrutteringen til næringen.

Men jeg er helt overbevist om at uansett hva vi gjør fra departementets eller fra Regjeringens side, hjelper ikke det hvis ikke folk langs kysten og Regjeringen viser at fiskerinæringen er en attraktiv næring, og at det er noe som man satser på. Jeg mener at når Regjeringen har lagt fram et meget offensivt budsjett for Fiskeri- og kystdepartementet, så er det et veldig klart signal om at fiskerinæringen satser vi på.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:30:15]: Regjeringa har tidlegare sagt at fiskeria skal vera ein grunnstein i næringsaktiviteten langs kysten. Dei to viktigaste verktya som fiskarane sjølve har bede om, har ikkje Regjeringa rørt. For det første gjeld det NO_x-avgifta, eller NO_x-reduksjonspolitikken. Her har ikkje Regjeringa lyfta ein finger for å koma i møte det som eit samla næringsliv, inkludert fiskerinæringa, har bede om – nemleg eit næringslivets NO_x-fond. Det skal vera eit møte i neste veke, seier fiskeriministeren, men det verkar som om Regjeringa satsar meir på avgiftsauke. Leiaren i Fiskarlaget, Reidar Nilssen, seier det er «underlig og fortvilende».

Når det gjeld auke i fiskarfradraget, dreiar det seg om å få styrkt rekrutteringa. Leiaren av Nordland Fylkes Fiskarlag, Steinar Jonassen, seier at situasjonen er at resultatet vert at fiskarane rømmer til andre næringar, som tilbyr betre vilkår. Når Regjeringa ikkje vil bruka desse to viktigaste verktya – kva vil fiskeriministeren gjera slik at fiskerinæringa igjen skal få tru på framtida?

Statsråd Helga Pedersen [10:31:24]: Når det gjeld NO_x-problematikken, skal det være et møte mellom de berørte næringene og miljøvernministeren i neste uke. Jeg er optimist med tanke på at vi skal få fram en miljøavtale.

Jeg registrerer fortsatt at opposisjonen er veldig kritisk til det Regjeringen gjør på dette området, men ikke har noen alternative forslag til hvordan man skal nå Norges NO_x-forpliktelser. Det hadde man heller ikke i de fire årene Bondevik II-regjeringen hadde makten her i landet.

Når det gjelder rekrutteringen til fiskeflåten, mener jeg at her må man vurdere flere forskjellige tiltak. Hadde jeg vært overbevist om at bare vi øker fiskerfradraget, hadde det strømmet på med fremtidige potensielle fiskere, hadde saken vært enkel. Men jeg tror nok at her må man se på rekruttering fra flere ulike perspektiver.

Presidenten: Vera Lysklætt – til oppfølgings-spørsmål.

Vera Lysklætt (V) [10:32:33]: I forslaget til statsbudsjett for 2008 foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til nettolønnsordningen for sjøfolk med 380 mill. kr, en økning på nesten 30 pst., med begrunnelse i en sterk økning i lønnsnivået for mottakerne av ordningen, hvilket er et paradoks i seg selv. Samtidig foreslår Regjeringen en nominell videreføring av bl.a. fiskerfradraget som i realiteten innebærer en skatteskjerpelse for denne gruppen.

Det er en kjent sak at det også innenfor skipsfart og fiskeri nå er stor konkurranse om kompetent arbeidskraft, og at det er problemer med rekruttering til bl.a. fiskeflåten.

Er statsråden komfortabel med at Regjeringens politikk medfører at arbeidskraft forsvinner fra fiskeflåten og over til øvrig skipsfart på grunn av en forskjellsbehandling mellom ansatte på fartøy som kommer inn under nettolønnsordningen, og de ansatte på fiskefartøy?

Statsråd Helga Pedersen [10:33:36]: Når kystungdom i dag skal velge yrke for framtida, tror jeg ikke det er slik at de tenker: Skal jeg bli fisker, eller skal jeg finne meg en jobb i offshoreflåten? Man vurderer langt flere alternativer enn det, som: Skal jeg bli fisker, skal jeg bli bonde, skal jeg studere jus eller skal jeg bli popstjerne? Det betyr at vi må starte rekrutteringsdebatten på et mye mer grunnleggende nivå: Hvordan skal vi tegne et bilde av næringa som gjør at den framstår som et attraktivt yrkesvalg for ungdommen? Hvordan skal vi styrke opplæringen i den videregående skolen? Hvordan skal vi styrke de høyere utdanningstilbudene for å tiltrekke oss ungdom til fiskeryrket?

Det med nettolønnsordningen og fiskerfradraget er en liten bit av et veldig stort bilde.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:34:41]: Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren.

Aldri har noen gått til valg på så klare løfter om å avskaffe fattigdom. Aldri har heller noen finansminister hatt så feit lommebok som det denne regjeringen har. Aldri har man heller sviktet så mye som det denne regjeringen har gjort på fattigdomsbekjempelse. De som så en vei ut og et lys i enden av tunnelen når det gjaldt sin egen situasjon, må føle seg latt i stikken. Noen av dem sier fra, men andre forblir ganske tause. Jeg er redd for at dette vil bli skrevet inn i historieboka til Soria Moria med en mørk og svart penn.

Noen av oss har også hørt om den gule post it-lappen til finansministeren som skal minne henne på bekjempelse av fattigdommen. Jeg tror nok det er en del som nå ønsker at den lappen skal omgjøres til et gult kort. Som vi vet: Med to gule kort er det slutt på spillet.

Om statsråden vil avfeie dette som opposisjonens retorikk, ber jeg henne om heller å lytte til sine egne regjeringsrepresentanter som har erkjent det og som skammer seg over det man ikke har oppnådd, eller ta en tur i bilen sin og bare se litt rundt seg i hovedstaden her. Da vil en se at vi har store utfordringer i forhold til fattigdomsbekjempelse.

Mitt klare spørsmål til statsråden er: Synes man at viljen og handlingen står i forhold til de løftene som ble gitt for to år siden?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:36:33]: Lat meg først parera Dagrun Eriksen si innleiing. Det er nok òg faktisk slik at aldri har ei regjering gjort så mykje aktivt for å kjempa mot fattigdom. Det er nok å visa til dei

tørre tala i samanlikninga mellom Bondevik II-regjeringa og dagens regjering. Aldri har heller kommunane hatt større moglegheiter med dei midlane dei no har.

Så vil eg seia at eg ynskjer å lytta både til mine eigne, til opposisjonen og ikkje minst til folk ute i felten som kjenner dette på kroppen. Men eg må få minna om at denne regjeringa altså har sete i to år. Vi har toårsdag om kort tid, og har enno to år igjen. Eg meiner Regjeringa er på god veg, både når det gjeld arbeid, bustad, sosialt tryggingssnett og betre offentlege tenester. Vi er langt ifrå i mål, vi har store utfordringar føre oss, men eg trur ikkje det tener nokon å måla situasjonen meir svart enn han er. Når representanten Eriksen ber meg ta ein tur rundt om i Oslo, trur eg at eg skal be ho om å ta ein tur inn i hovudstadsmeldinga som òg peikar på konkrete tiltak for forbetring. Den meldinga ligg no til behandling i Stortinget.

Så vil eg peika på det som har skjedd når det gjeld barnehage, dei store moglegheitene ein no har til å følgja opp den enkelte i skulen, og Kulturlyftet, med dei moglegheitene det gir til eit betre fritids- og oppvekstmiljø. I sum er det gjort mykje, men det er framleis store utfordringar.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:38:47]: Fattighuset har delt ut et nesten firedoblet antall matposer bare siden i vår. Vi har store utfordringer. Kristelig Folkeparti har tidligere i dag i denne salen sagt at det er ting vi ønsker å være med og forbedre for å være mer målrettet. Denne regjeringen blir møtt med sterke ord når det gjelder svikt i fattigdoms-satsingen. Jeg har lyst å minne både denne sal og alle andre om at det handler om at det ble gitt sterke løfter da man tiltrådte, og man skapte store håp.

Vi i Kristelig Folkeparti er konstruktive. Vi ønsker å være med på å få til inntektsgradert foreldrebetaling, få bedret bostøtteordningen og få økt satsingen på rusomsorgen. Vi har tidligere fremmet forslag i forhold til gjeld og gjeldshandlingsplaner, som vi må få til, og ikke minst i forhold til sosialstøtten.

Fellesorganisasjonen og Fattighuset spurte: Hvem vil i 2008 oppleve at de er mindre fattig enn de var i 2007? Og det spørsmålet vil jeg også stille statsråden.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:39:59]: Eg trur ikkje det er noko enkelt svar på det. Men det er i alle fall slik at bustøttemottakarar i dei åtte største norske byane opplever å få inntil 10 000 kr meir i bustøtte, og det hjelper noko. Det er 140 000 fleire som har fått arbeid, og det betyr heilt klart noko. Det er nokon som skal inn på kvalifiseringsprogram og nokon på introduksjonsprogram – det blir ein kombinasjon av aktive tiltak med moglegheiter til bustøtte. I det heile er det nok nokre grupper og mange enkeltpersonar som kjem til å oppleve ei forbetring.

Representanten nemnde Fattighuset. Ja, eg var nok den fyrste statsråden som var på besøk i Fattighuset. Eg har vore der etterpå, og eg har òg tenkt å ta turen dit igjen. Eg har tenkt å ha kontakt med fleire frivillige engasjement for å sjå på det samspelet som skal vera med kommunane for å avskaffa fattigdom.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ib Thomsen.

Ib Thomsen (FrP) [10:41:25]: Statsråden har gått høyt ut på banen i media ved å love at Regjeringen skal skaffe boliger til 5 000 som trenger det, altså bostedsløse. Statsråden sier også til pressen at hun ønsker å følge opp det statsråd Haga har gjort for de bostedsløse og de fattige. Paradokset her er at SV-Holmås sier til VG at Haga gir blaffen i de fattige.

For å hjelpe statsråden på vei med tiltak og for å nå mål som Regjeringen har satt, vil Fremskrittspartiet foreslå at statsråden vurderer å forenkle byggesaksmeldingene, senker avgiftsnivået i kommunene, slik at man kan bygge billigere, ser på det høye rentenivået som er i Norge som gjør at boligene blir dyrere, og ikke minst vurderer det nye miljøkravet som statsråden nå vil innføre for alle nye boliger, noe som Fremskrittspartiet mener også er med på å fordyre boligbyggingen i Norge.

Hva vil statsråden gjøre videre med disse innspillene fra Fremskrittspartiet?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:42:36]: Det å sikra eit betre miljø i den enkelte bustad vil med den forskrifta som no er innført, faktisk bety at det er billigare å bu. Det er eit godt grep, som eg ikkje har tenkt å reversera.

Så føregår det no ein dialog med KS om ein samarbeidsavtale om å sikra fleire vanskelegstilte ein bustad i kommunane, altså billegare utleigebustader, startlån og ny utprøving av risiko. Det er mykje som her er ugjort, og mykje som kan følgjast betre opp. I tillegg er det slik at bustøtta faktisk er betydeleg forbetra – det er fleire som kjem inn under bustøtteordninga, og bustøtta blir utbetalt kvar månad og er auka med 10 000 kr i dei åtte største byane.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:43:49]: Etter at Stortinget hadde behandlet revidert nasjonalbudsjett i vår, der Regjeringen heller ikke gjorde noe for de fattige som ikke er en del av arbeidslinjen, sa parlamentarisk leder i Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, til Dagbladet at Regjeringen måtte skjerpe seg i forhold til fattigdomsbekjempelse. Nå er Magnhild Meltveit Kleppa en del av Regjeringen og har muligheten til selv å skjerpe seg. Bostøtteordningen er sannsynligvis den ordningen som mest målrettet når de fattige i Norge, og som ikke er en del av Bjarne Håkon Hanssens strategi om at alle skal i arbeid, for det er noen som uansett ikke har den muligheten. Nå er det slik at kommunalminister Magnhild Meltveit Kleppa er den første kommunalministeren siden sosialminister Magnhild Meltveit Kleppa la fram utjevningmeldingen, som ikke har foreslått forbedringer i bostøtteordningen som retter seg mot andre enn dem som er en del av arbeidslinjen. (Presidenten klubber.)

Betyr det at kommunalministeren er fornøyd med dagens bostøtteordning, eller betyr det at en ikke fant rom

for det i et statsbudsjett som var så romslig at en hadde mulighet til å gi skattelette til dem som er medlemmer av LO?

Presidenten: Presidenten vil minne om taletiden.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:45:11]:

Lat meg aller fyrst streka under: Eg meiner at Regjeringa skjerpar seg kvar gong det blir lagt fram eit budsjett og eit revidert budsjett, i den forstand at det kvar einaste gong har kome nye forslag, påplussingar på eksisterande forslag – 1,6 milliardar kr meir direkte til fattigdomssatsing enn med Bondevik II-regjeringa – og i tillegg kommuneøkonomi og mange andre forslag som vi allereie har vore inne på.

Når det gjeld bustøtta, har mitt departement no ein gjennomgang av bustøtta med sikte på både å nå fleire og å vera meir målretta overfor dei som ein skal nå. Men lat meg minna om: Det har òg vore betydelege forbetringar i bustøtta under denne regjeringa, m.a. auka utbetaling, fleire inn på ordninga og månadleg utbetaling, noko som betyr at fleire har kome raskare inn.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:46:29]: Mange av oss i opposisjonen er forundret over at Regjeringa, som hadde så veldig klare målsettingar når det gjaldt boligpolitikk i sin Soria Moria-erklæring, ikke benyttet anledningen som en flertallsregjering som egentlig kunne gjøre hva den vil. De hadde pengene, de hadde formuleringene, men de valgte å ikke satse på boligpolitikken, som vi vet er en av de store utfordringene for dem som har lite penger. Økte boligpriser og økte husleier er et konkret problem, som en må løse med økte overføringer. Vi er forundret over at Regjeringa ikke valgte å satse på det i dette budsjettet.

Det er tid for å gjøre noe i Stortinget, ikke bare vente på utredninger og på ordninger en kan få i stand på sikt. En må gjøre noe i dette statsbudsjettet som gjelder for neste år. Jeg vil gjenta det spørsmålet som har vært stilt mange ganger i dag: Vil statsråden være positiv til at vi ved stortingsbehandlingen forbedrer bostøtteordningen? Ja eller nei?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:47:24]:

Denne statsråden hadde vore statsråd i to veker då statsbudsjettet vart lagt fram. Eg hadde ikkje hatt dei store moglegheitene til å gå inn i detaljar i siste sving, men står bak det budsjettet som vart lagt fram, i lag med resten av regjeringa. No ligg budsjettet i Stortinget.

Så må eg få lov til å seia at det undrar meg at det både frå Høgre og Framstegspartiet og ikkje minst frå Kristeleg Folkeparti og Venstre er svære ambisjonar på vegner av denne regjeringa, medan Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre som sat saman i fire år, kontinuerleg lovde skattelette og lét det gå ut over dei som sleit aller mest. I så måte kan eg no konstatera at her er det større tillit til dagens re-

gjering når det gjeld kampen mot fattigdom. Det er bra, og vi skal halda fram med det gode arbeidet vi har begynt på.

Presidenten: Helge Solum Larsen – til oppfølgingsspørsmål.

Helge Solum Larsen (V) [10:48:39]: Så viste det seg at det likevel ikke var slik at man kunne gjøre dette med et pennestrøk. Fattigdomsproblematikken er nok preget av ganske mange flere komplekse situasjoner enn det som har vært framme i den politiske debatten som bl.a. er reist av den finansministeren som sitter nå.

Venstre har flere ganger pekt på at det nok er systemfeil, at det er grunn til å se nærmere på hvordan vi finner fram til ordninger slik at vi når mennesker, ikke klientifiserer dem, ikke stigmatiserer dem, men heller løfter dem opp og fram og ut av en ubehagelig situasjon, bl.a. gjennom forslag om garantert minsteinntekt.

Det er grunn til å beklage at Senterpartiet ikke ser ut til å nå fram i regjering i denne viktige kampen. Mitt spørsmål til statsråden blir da: Hva føler statsråden at hun trenger hjelp til fra en venn i sentrum i dette viktige arbeidet?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:49:34]: Eg takkar for invitasjonen.

Det er rett at i utjæmningsmeldinga vart det varsla ei utgreiing av ei felles minste inntekt. Det er noko som ikkje vart følgt opp i Stortinget. Det er heller ikkje noko som har vore vurdert seinare. Det er ikkje noko som fekk plass i Soria Moria-erklæringa. Det er nok òg slik at i 1999, då utjæmningsmeldinga vart lagd fram, var det ikkje god tone å bruka ordet «fattigdom» i det heile teke. Det var svært få som ville erkjenne at det faktisk var nokre som anten var fattige eller på veg til å bli fattige i Noreg.

Det som no er viktig, er at det her er ei felles erkjening av at ein treng konkrete tiltak. Regjeringa har ein ambisiøs plan i Soria Moria-erklæringa og er open for ytterlegare forslag frå kven det måtte vera.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:50:58]: Jeg vil stille spørsmål til kommunalministeren.

Venstre og Senterpartiet har gjennom et langt liv hatt et stort engasjement for lokaldemokratiet, for lokale løsninger, for at det faktisk skal være godt fordelt utover landet. De beste løsningene får man kanskje hvis man lar folk finne løsningene lokalt.

Derfor var Venstre ganske forundret da det var partisekretær Martin Kolberg, som altså ikke er en folkevalgt, men en partivalgt, som gikk ut med at Regjeringa nå vurderte å slå sammen kommunevalg og stortingsvalg og ha én valgdag. Jeg skjønner at det ut fra et partisekretærperspektiv er et riktig grep å gjøre det. Det er veldig praktisk og enkelt å ha én dag å forholde seg til. Dessuten mener den samme partisekretæren at et lokalvalg egentlig er å legge Regjeringa ut til folkeavstemning.

Jeg er litt oppgitt over at man tror at man ved å slå sammen begge valg på én dag vil få mer fokus på lokale

saker, mer fokus på lokale kandidater, og at det vil føre til at folk vil bli mer engasjerte i lokalvalgene våre. Senterpartiet har tidligere vært på lag med Venstre på dette området. Jeg skjønner at det ut fra politikerhensyn er veldig bekvemt å bare forholde seg til velgerne hvert fjerde år. Men jeg lurer på: Hva er det egentlig som tyder på at man får flere lokale løsninger, mer lokalt fokus, økt valgdeltakelse, mer plass i media til lokale politikere eller flere lokale folk på stand, ikke så mange sentrale politikere på stand rundt om, for å møte folket? Er det i det hele tatt noe som tyder på at folk kommer til å bry seg mer om lokaldemokratiet ved å samle alt på én dag?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:53:02]:

Eg føreset, med den opne haldninga som Venstre har til meiningsbryting, at regjeringspartia ikkje bind opp kvarandre, anten det er partisekretærar eller andre som uttaler seg. Tvert imot er det fint at det er ulike aktørar som tek initiativ, og som reiser debattar – så òg med denne saka.

Regjeringa førebur no ei lokaldemokratimelding, som ligg i departementet mitt. Vi er opptekne av at fleire skal engasjera seg, både i val og utanom val, og vi er opptekne av å visa kva lokale folkeavstemningar kan bety av engasjement.

Vi kjem òg til å vurdere dette forslaget, som eg skjønner har vore reist tidlegare nettopp av Martin Kolberg og har blitt avvist. Vi veit at det er positive erfaringar frå Sverige, og vi veit at det kan vera ulike syn her. Det er nokre som meiner at då ville rikspolitkarane vore nøyddde til å halda seg til rikspolitikken, og lokale kandidatar ville ha høve til å fokusera på sine saker, og så ville ein unngå at ein sentralt og nasjonalt lovde ein politikk som stod i motstrid til det dei som var på val frå det same partiet i det same året på den same valdatoen, fokuserte på.

Eg kan forsikra Trine Skei Grande om at her er ingen konklusjon trekt. Det er eit forslag som departementet mitt skal vurdere i lag med mange andre forslag. Det er òg eit forslag som det var stor usemje om i Lokaldemokratikommisjonen.

Trine Skei Grande (V) [10:55:06]: Venstre er oppriktig glad for at Senterpartiet sier at ikke Martin Kolberg bestemmer alt i Regjeringa. Derfor har jeg lyst til å komme med et innspill på kanskje å gå andre veien.

I 2003 hadde vi et forsøk i Nittedal med å ha lokalvalg på en egen dato, ikke samlet i hele landet. Det førte til omtrent lik valgdeltakelse som ellers, fordi det var et veldig smalt forsøk. Venstre kunne gjerne ha tenkt seg at dette kunne bli forsøkt i flere kommuner, kanskje i regioner, og kanskje med flere ressurser til mobilisering rundt valgene. Er det mulig at man da ikke går Martin Kolbergs vei, men faktisk går den andre veien, ved å styrke lokaldemokratiet ved også å la lokale politikere fastsette valdatoen?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:55:58]:

Eg meiner ei vurdering av forsøket i Nittedal òg har sin plass i ei slik stortingsmelding. Kanskje noko av det aller viktigaste ein bør via større merksemd, er korleis ein kan

auka både valdeltakinga og det politiske engasjementet blant ungdommen, som jo er framtida for oss alle. I den samanhengen har eg hatt eit møte med representantar for dei ulike ungdomsorganisasjonane. Dei set no i verk ei eiga drøfting av ulike tiltak som kan medverka til å styrkja lokaldemokratiet. Dei har frist til desember med det, nettopp for å få dei innspela vurderte i samband med stortingsmeldinga. Eit tiltak som det har vore mykje positiv merksemd om og erfaring med, er ungdomsråd i ulike kommunar, og akkurat i dag har eg ein utsending i Alta for å få tilbakespel med omsyn til deira erfaringar når det gjeld ungdomsråd.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ib Thomsen.

Ib Thomsen (FrP) [10:57:17]: Etter nok et valg med lav deltakelse må man se på nye løsninger, og der er det nettopp Kolberg har kommet med et glimrende forslag, etter Fremskrittspartiets syn. Vi beklager det hvis han ikke blir hørt i Regjeringen – i hvert fall når det gjelder dette gode forslaget.

Når man skal vurdere dette, bør man også se til Sverige. Der har man lagt kommunevalg og riksdagsvalg på samme dag, og oppnådd en økning i valgdeltakelsen. Har vi råd til å la være å vurdere dette gode forslaget fra Arbeiderpartiet og Martin Kolberg? Stadig lavere valgdeltakelse er et demokratisk problem. Hva vil statsråden gjøre med dette forslaget fra Arbeiderpartiet? Vil hun legge det i skuffen, eller vil hun vurdere det seriøst og se på at nabolandene våre har hatt suksess med det?

Så helt avslutningsvis vil jeg bare komme med en saksopplysning fra Nittedal. Forrige taler nevnte at valgdeltakelsen var på stedet hvil – tvert imot, den var dramatisk lavere ved at man hadde en egen valgdag.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:58:27]:

Representanten Thomsen spør om vi har råd til å la vera å vurdere erfaringane frå Sverige. Mitt svar er at vi skal vurdere erfaringane frå Sverige. Men vi skal òg vurdere dei motførestellingane som er både i Lokaldemokratikommisjonen og hos andre aktørar, der ein blir åtvare mot faren for å fokusera på nasjonal politikk. Det som då må vera ei viktig sak, er å vurdere om vi skal halda fram på same måten som no med val annakvart år. Då må vi vurdere ytterlegare tiltak med omsyn til kva ein kan gjera for at fleire engasjerer seg både politisk og i valsamheng.

Presidenten: Kari Lise Holmberg – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Lise Holmberg (H) [10:59:41]: Høyres helt klare inntrykk fra kommunevalget er at velgerne var veldig frustrerte over at lokalvalget i altfor stor grad ble dominert av nasjonale politikere. Det betyr at velgerne er opptatt av at lokalvalg er lokalvalg, og at de politikerne de velger lokalt, er de som også bestemmer i deres kommune. Dette mener Høyre har en stor betydning for valgdeltakelsen.

(Holmberg)

Tidligere kommunalminister Åslaug Haga har uttalt til Stavanger Aftenblad at hun satte foten ned for SVs forslag om å frata lokalpolitikernes styringen over strandsonene lokalt. Nå i trontalen ble det varslet at den nye plan- og bygningsloven blir lagt fram fra Regjeringen denne høsten.

Kan kommunalministeren bekrefte at Senterpartiet fortsatt har foten godt plassert på nakken til miljøvernministeren, og at det ikke blir ytterligere reduksjon av lokalpolitikernes makt? For det vil i så fall føre til mindre interesse for lokalpolitikk.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:00:53]: Eg kan bekrefte at det å sitja med foten på nakken til ein annan minister, ikkje er det beste utgangspunktet for ein god dialog og for å finna fram til gode løysingar på ei sak som Regjeringa faktisk har varsla i Soria Moria-erklæringa. I Soria Moria-erklæringa er det varsla ei innstramming i praksisen med dispensasjonar i hundremetersbeltet, og det er òg varsla ein gjennomgang av ei ny plan- og bygningslov i samband med det. Denne saka vil koma til Stortinget tidleg neste år eller rundt årsskiftet, så representanten Holmberg får leva i spenning til då. Men det er òg sterke formuleringar i Soria Moria-erklæringa om å styrkja det lokale sjølvstyret. Lat det òg vera sagt i denne saka.

Presidenten: Anne Margrethe Larsen – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:02:11]: Ja, Senterpartiet og Venstre er sterkt opptatt av lokaldemokratiet, og det er under press fra mange hold. Venstre frykter jo at en felles valgdag vil bidra til å svekke lokaldemokratiet. Jeg registrerer statsråd Meltveit Kleppas svar om at det vil man se på. Venstre er glad for at Regjeringen har varslet oppfølging av Lokaldemokratikommisjonen med en egen melding til våren, og vi håper på en bred debatt i Stortinget om denne.

Så nevnte statsråd Meltveit Kleppa dette med ungdom og politisk aktivitet. Da er jo spørsmålet: LNU er for det, og Venstre er for det. Hvorfor ikke vurdere 16-års stemmerettsalder?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:03:03]: Lat meg aller fyrst – for å retta opp noko som eg var litt misvisande på – fortelja kva ungdomsorganisasjonar som er inviterte til å koma med innspel. Der er nettopp LNU òg ein av organisasjonane, i tillegg til Elevorganisasjonen. Det er ikkje berre dei politiske, det ville vera litt for snevert.

Så er det slik at spørsmålet om å senka stemmerettsalderen til 16 år nyleg har vore oppe i Stortinget, no i vår, ved handsaming av eit grunnlovsforslag, som då ikkje fekk tilslutnad her. Eg ser at dette er eit forslag som no kjem til å koma i samband med meldingsarbeidet, både frå LNU og frå Barneombodet. Det betyr at vi òg skal gi vår vurdering av det, men eg er nok fyrst og fremst oppteken av andre tiltak som òg skal ha brei støtte her.

Presidenten: Vi går vidare til siste hovudspørsmål.

Anders Anundsen (FrP) [11:04:27]: Det ser ut som om statsråd Giske verker etter å komme på banen, så mitt spørsmål får gå til ham.

Det ser nå ut til at tre eller fire av landets elleve biskoper kommer til å gå av i 2008. Det skjer i en situasjon hvor den norske kirken står overfor store og viktige strukturelle diskusjoner, både i forholdet mellom kirke og stat, når det gjelder utviklingen av kirkedemokratiet, teologiske diskusjoner som har pågått i en årrekke, osv. Fremskrittspartiet mener det er viktig at Kirken selv utnevner sine øverste ledere. Vi erkjenner naturligvis at det ikke er systemet i dag, men vi mener at det er viktig at de har bred støtte blant dem som de faktisk skal lede.

Så ser vi av tidligere uttalelser fra statsråd Giske at han er opptatt av å beholde den politiske utnevningen av Kirkens øverste ledere. Vi ser at stadig flere representanter fra regjeringspartiene, når det er snakk om utnevning av næringslivstopper, skuler hen til ledernes partibøker i forkant av utnevning. Det gjør meg bekymret, for hvis det er både partibøker og politiske oppfatninger som skal ligge til grunn ved vurderingen av hvem som skal være Kirkens fremtidige ledere, tror jeg Kirken står overfor veldig store utfordringer. Jeg har derfor lyst til å utfordre statsråden på å være tydelig i forhold til hvilke elementer han vil vektlegge ved utnevningen av Kirkens kommende ledere. Er det slik at statsråden vil skule hen til partibøker og teologiske standpunkt, eller vil statsråden, som Fremskrittspartiet anbefaler, legge Kirkens egne anbefalinger til grunn for sin anbefaling til kirkelig statsråd?

Statsråd Trond Giske [11:06:11]: Takk for spørsmålet! Jeg var en stund bekymret for at det eneste som var på mitt område, var fiskeriministerens kommentar om popstjerner. Jeg er glad for å få et spørsmål.

Først en avklaring: Når kirkelig statsråd utnevner biskoper, altså kirkemedlemmene i Regjeringen, i Kongen i statsråd, er det Kirken selv. Det er som kirkemedlemmer og regjeringsmedlemmer vi gjør det. Det er et organ i Den norske kirke. Det er ikke politikere som styrer over Kirken, det er kirkemedlemmer som har et ord med i laget i kirkelige beslutningsspørsmål. Dette skjer etter en omfattende nominasjonsprosess. Først nominerer bispedømmerådet, så uttaler mange ulike organer i Den norske kirke seg, før da kirkelig statsråd utnevner en biskop. Vi har vel en tradisjon i Norge for at det som kommer fram gjennom nominasjonen, valgsystemene, i forkant, tillegges veldig stor vekt. Av og til er det likevel ikke slik at kirkelig statsråd konkluderer med den personen som har fått flest stemmer. En må vekte de ulike gruppene som har stemt. En må også etter mitt og Regjeringens syn prøve å få til et samlet bispekollegium på elleve personer som reflekterer den store bredden av oppfatninger i Den norske kirke. Hvis det f.eks. bare var liberale biskoper blant de elleve, burde det absolutt utnevnes en mer teologisk konservativ biskop, slik at det synet ble reflektert i kollegiet, og vice versa.

Vi bør også prøve å få til en bedre kjønnsbalanse enn den vi har hatt. Det begynner å bli noen år siden den første kvinnelige biskop ble utnevnt, men fortsatt er vi langt unna en jevn balanse. Så her er det mange hensyn som skal veies. Derfor er det også fornuftig at vi har et system hvor man ikke nødvendigvis bare automatisk kan ta den som får aller flest stemmer.

Anders Anundsen (FrP) [11:08:11]: Jeg får takke for svaret, men jeg ble ganske urolig av svaret, for det statsråden bekrefter, er at det er statsrådets og kirkelig statsråds vurderinger av de ulike kandidatene som vil være tungen på vektskålen når biskopene skal utnevnes. Det er bekymringsfullt i en situasjon hvor en da kan risikere å utnevne biskoper som ikke har den nødvendige styrke og tillit blant dem som skal ledes.

Jeg er lei for det svaret. Jeg hadde håpet at Fremskrittspartiets syn, som er at en ved utnevning i kirkelig statsråd skal følge de anbefalingene en har fått, og ta hensyn til dem som har fått flest stemmer. I andre sammenhenger er det regjeringsrepresentanter som er veldig tydelige på at man mener at vettet er rimelig jevnt fordelt utover i landet.

Da blir oppfølgingsspørsmålet: Hvorfor er det slik at statsråden mener at det er samlet mer vett i kirkelig statsråd enn det er i andre kirkelige organer?

Statsråd Trond Giske [11:09:06]: Nå mener jeg at det er usedvanlig mye vett i den forsamlingen som utgjør kirkelig statsråd, men jeg ser ikke bort fra at det er minst like mye vett i andre kirkelige organer.

Spørsmålet er jo hvordan man skulle lage et rent matematisk system. Her er det helt ulike grupper som stemmer og sier sin mening i nominasjonen opp til den endelige konklusjonen. Mange av dem er jo selv utnevnte. Biskopene, f.eks., er ikke valgt av andre enn kirkelig statsråd i en tidligere prosess. Vi har menighetsråd, som er valgt av 3 pst. av medlemmene, og så har vi kirkelig statsråd, som springer ut fra en regjering og et storting, som er valgt med 70–80 pst. av kirkemedlemmene som deltar gjennom de valgene. Så hva som er mest demokratisk, og hva som best reflekterer Kirken selv, mener jeg er et tema som meget vel kan diskuteres, og som har sterke argumenter for at kirkelig statsråd også representerer Kirken selv på en god måte.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Gunnar Gundersen.

Gunnar Gundersen (H) [11:10:16]: Ja, diskusjonen om demokrati i Kirken blir fort en diskusjon om høna og egget.

Jeg forutsetter egentlig at kirkestatsråden mener at det er viktigere å ha tro på Gud enn å ha tro på Arbeiderpartiet i Den norske kirke. Vi står jo overfor en ganske krevende prosess i spørsmålet om kirke og stat. Statsråden har flere ganger sagt at flere beslutninger og mer råderett, inklusive bispeutnevnelser, skal overlates til Kirkens organer selv «etter hvert», og at det må bli mer demokrati i Kirken.

Så et naturlig oppfølgingsspørsmål blir: Har statsråden noen klare signaler til Kirken om hva som skal til for å oppnå større råderett?

Statsråd Trond Giske [11:11:06]: Igjen: Kirkelig statsråd er et organ i Den norske kirke. Den er en del av Kirken selv. Jeg som kirkeminister er medlem av Den norske kirke. Jeg er også en del av Kirken selv, og det er mine kolleger som er medlemmer av Kirken.

Det er absolutt et viktig mål å sørge for bedre demokratiske systemer i Den norske kirke. Det blir en del av statskirkediskusjonen hvordan vi i 2009 kan få en helt annen deltakelse i de kirkelige valg. Bør flere av organene velges ved direkte valg? I Sverige har man innført et system hvor Kirkemøtet velges ved direkte valg. Alle disse spørsmålene vil bli grundig behandlet i den stortingsmeldingen som Regjeringen kommer med om stat og kirke, og der håper jeg vi har felles ståsted både i posisjon og i opposisjon, at vi må få større deltakelse i de kirkelige valg.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:12:07]: Utnevningen av biskoper handler om det kirkelige selvstyret, og det handler også om å respektere trosfrihet. Jeg synes det er litt betenkelig at statsråden ikke i det hele tatt nevner dette med trosfrihet i denne sammenheng.

Men selvstyre handler også om økonomi. Det var et sjokk å oppleve å lese i statsbudsjettet om at eierskapet til Kirkefondet, hvor vi har vært samlet politisk om at skal vi ta en politisk avgjørelse om hvem som har eierskapet, nå bare er fastsatt og plassert hos staten. Det er fristende å si at dette er det største røveriet vi har sett siden vikingene herjet i Europa. Jeg synes det lover litt dårlig for samarbeidet om kirke–stat-saken. Vi er flere som har sagt at også økonomispørsmålene må inn i en slik sammenheng.

Mitt konkrete spørsmål er: Hvilke juridiske betenkninger har statsråden som underlagsmateriale for å ta en slik bestemmelse at Kirkefondet nå er statens fond?

Statsråd Trond Giske [11:13:20]: Hvis representanten Eriksen ble sjokkert over det, må det sjokket også dreie seg om hennes egen regjering, den forrige regjeringen, for i St.meld. nr. 41 for 2004–2005 står følgende å lese, med henvisning til Lovavdelingen i Justisdepartementet:

«Lovavdelingen konkluderte med at det må anses som sikkert at staten er eier av fondet.»

Så dette er ikke noe bare vår regjering har sagt til Stortinget. Den forrige regjeringen har også henvist til Lovavdelingens gamle vurdering av staten som eier av fondet. Det er jo selvsagt, for statskirken er jo en del av staten. Den er jo ikke et eget rettssubjekt, så når vi har en statskirke, er også Kirkens eiendommer statens eiendommer. Hva som skal skje ved et skille, er et politisk spørsmål. Det er ikke et juridisk spørsmål. Det vi har sagt, er at dersom det blir et skille, må selvsagt staten og fellesskapet fortsatt ha et stort ansvar for religionsutøvelse, også for

Den norske kirke. Da dreier det seg om mye, mye mer enn bare fondet. Fondet er nok til å drive Kirken i to–tre år. En må mye tyngre inn for å hjelpe Kirkens økonomi også etter et skille – hvis det skulle skje.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [11:14:44]: Det man gjorde i forrige runde, var å referere til Lovavdelingen, og alle som kjenner til juridisk praksis, vet at Lovavdelingen av og til taler ex cathedra, og at Regjeringen har sitt eget skjønn.

Til mitt spørsmål: Venstre ser på Den norske kirke – selv om den er en statskirke, som Venstre er imot – som et trossamfunn. Jeg var av dem som ikke trodde at vi skulle få den ordningen som Kirkemøtet etter hvert er blitt. Det har utviklet seg til et levende organ, hvor det vi kaller både embetstradisjon og lekfolkstradisjon, møtes i ganske krevende debatter. Vi ser også at de finner løsninger på utfordrende spørsmål, bl.a. i innstillingen om å respektere at man lever med to syn i homofilisaken.

Kirkemøtet sa i sin tid at man burde velge biskop blant de tre som hadde flest stemmer i det kirkelige votum. Ved dissensen på Stålsett var Stålsett innenfor den rammen – jeg tror han var nummer to. Ved dissens som jeg selv i sin tid hadde på Pettersen, var han også innenfor den rammen. Kan statsråd Giske bekrefte at Regjeringen vil holde seg til Kirkemøtets råd om å velge biskop blant de tre som har fått flest stemmer i det kirkelige votum?

Statsråd Trond Giske [11:15:46]: Vi har til og med hatt en prøveordning med det systemet. Det naturlige vil nok være å velge blant de tre som har fått flest stemmer og blitt innstilt, men vi må ta en helhetsvurdering. Jeg har allerede vært med på å forberede og vært med i kirkelig statsråd og utnevnt to biskoper – Tor Berger Jørgensen i Sør-Hålogaland og Solveig Fiske i Hamar. Jeg har den oppfatning at begge utnevnelsene ble godt mottatt, og at man følte at kirkelig statsråd hadde respektert den forutgående nominasjonsprosessen. Jeg tror man kan føle seg trygg på at vi vil jobbe på samme måte også med de kommende utnevnelsene.

Spørsmålet om andre kirkelige organ kan overta disse utnevnelsene, henger veldig nøye sammen med bedre demokratiske valg i Kirken, større valgdeltakelse og muligens også mer direkte valg. Men dette får vi sammen jobbe med i forbindelse med den stortingsmeldingen som kommer.

Presidenten: Åse M. Schmidt – til oppfølgings-spørsmål.

Åse M. Schmidt (FrP) [11:16:53]: Vi vet at statsråden er meget talefør. Det har han bevist både i denne salen og utenfor at han er, så jeg skal faktisk gjøre det nokså enkelt for statsråden, og ønsker bare et ja eller nei.

Mener statsråden at han er bedre kvalifisert til å ta avgjørelser om utnevnelse av ledelse enn Kirken selv?

Statsråd Trond Giske [11:17:17]: Det er et spørsmål som det dessverre ikke går an å svare ja eller nei på, så jeg forbeholder meg retten til å bruke taleførheten til å svare litt mer utfyllende.

Jeg tror at et system hvor mange uttaler seg, og hvor mange deltar, er et godt system. Jeg tror ikke én person eller ett organ alene vet best. Derfor har vi et meget omfattende system med nominasjon og avstemning rundt et bispevalg, som konkluderes i kirkelig statsråd. Dette er et godt system. Det sikrer at vi får en bredde. Det sikrer at vi får reflektert mange synspunkter, og det sikrer bl.a. at vi kan ta hensyn til kjønnsbalanse, ulike teologiske ståsteder osv. Det kan godt hende at dette kan endres i framtiden, og kanskje til og med forbedres, men hvis man skal flytte denne beslutningen fra kirkelig statsråd over til andre kirkelige organ, kreves det at disse organene er bedre forankret i valg blant kirkemedlemmene enn det de er i dag. Dette jobber vi med i forberedelsen til stortingsmeldingen om stat og kirke.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 4, fra representanten Hans Olav Syversen til miljøvernministeren, vil bli besvart av kunnskapsministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 5 og 6, fra henholdsvis representantene Arne Sortevik og Borghild Tenden til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Harald Victor Hove til samferdselsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministerens på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Svein Flåtten (H) [11:19:04]: Mitt spørsmål går til finansministeren:

«Frivillig registrering for selskaper som skal drive mva.-pliktig utleie etter forskrift 117, må skje senest i den avgiftstermin det første leieforhold starter, for at man skal få fradrag for mva. på byggekostnadene. Hvis man av ulike grunner er forsinket slik at utleieforholdet har løpt bare en kort tid før registrering, tapes fradragsretten for all mva. på byggekostnader.

Hva vil statsråden foreta seg for at slik forsinket registrering kan rettes opp når alle formaliteter ellers i forhold til mva. kan dokumenteres?»

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:20:01]: 1. januar trer nye justeringsbestemmelser for kapitalvarer i kraft. De omfatter bl.a. fast eiendom og betyr at vi kommer ønsket fra representanten Flåtten i møte.

De nye justeringsbestemmelsene medfører at det vil kunne oppnås en etterfølgende fradragrett dersom en kapitalvare som er anskaffet til bruk i virksomhet som ikke er avgiftspliktig, senere tas i bruk i avgiftspliktig virksomhet. Når det gjelder utleie av fast eiendom, vil fradraget som utgangspunkt gjelde for den tiden man er frivillig registrert for utleievirksomheten.

I utgangspunktet er det, som representanten Flåtten sikkert kjenner til, bare registrerte næringsdrivende som driver avgiftspliktig virksomhet, som har rett til fradrag for inngående merverdiavgift. Siden utleie av lokaler faller utenfor avgiftsområdet, må utleier registrere seg frivillig for å få rett til fradrag. Et lokale som er leid ut i en periode før virksomheten blir frivillig registrert, har generelt sett ikke fått rett til fradrag for inngående avgift på oppføringskostnadene. Her verserer det imidlertid rettssaker om den nærmere forståelsen av regelverket.

De nye justeringsbestemmelsene vil føre til at vi får mer fleksibilitet i merverdiavgiftssystemet. Selskaper som leier ut fast eiendom, men som ikke har sørget for frivillig registrering i den terminen leieforholdet tar til å løpe, vil altså kunne oppnå etterfølgende fradragrett for inngående avgift som ble betalt ved oppføringen av eiendommen. Justeringsbestemmelsene vil derfor kunne rette opp uheldige konsekvenser av at man er for sent ute med å sørge for frivillig registrering av utleievirksomheten.

Svein Flåtten (H) [11:21:54]: Jeg takker for svaret, som jo er positivt. Jeg vet at det er ting på trappene. Men spørsmålet mitt er også en inngangsport til den rent generelle holdningen fra myndighetene til konsekvenser av manglende registrering. Det er nemlig slik, uten at jeg skal gå inn på vanskelige detaljer, at hvis det finnes formalfeil, blir føringen av den merverdiavgiften man skulle hatt fradrag for, veldig ofte nektet, selv om det siden kan dokumenteres at det er formelt i orden. Så vil man også veldig ofte bli ilagt 15 pst. tilleggsavgift, og det vil bli beregnet renter på hele merverdiavgiftsbeløpet. Spørsmålet er egentlig: Vil man se på mulighetene for ikke å unndra merverdiavgift, men å gjøre det litt enklere i de tilfellene hvor det er helt opplagt at det ikke var noe forsett?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:23:09]: Dette er et veldig generelt spørsmål. Jeg frykter imidlertid at det ligger noen helt spesifikke saker eller eksempler bak, så jeg har ikke noen ytterligere signaler å gi enn dem jeg allerede har gitt med hensyn til det som nå er justeringsbestemmelsene, som iverksettes fra 1. januar, og som vil lage et

mer fleksibelt system i forhold til den hovedproblemstillingen som Flåtten tar opp. Hvis det er ytterligere spissfindigheter i dette spørsmålet og konkrete eksempler, vil jeg foreslå at representanten Flåtten sender meg et skriftlig spørsmål om det. Da skal han få et detaljert og skriftlig svar, slik at det ikke oppstår noen misforståelser om hvordan dette er å forstå.

Svein Flåtten (H) [11:23:52]: Jeg forstår egentlig ikke hvorfor statsråden tror at det ligger spissfindigheter bak mine spørsmål. Det er ikke noen grunn til det. Dette er en generell betraktning.

Merverdiavgiftsregelverket er strengt. Det skal det være. Jeg var egentlig ikke ute etter at statsråden skulle vasse ut i noe som helst her, men rett og slett etter å få en bekrefteelse på at hun et lite stykke på vei kan være enig med meg i at man rent generelt når man i ettertid kan se at tingene egentlig er i orden, men at det på grunn av et vanskelig regelverk er blitt gjort feil, kanskje kan se på lettelser i straffesanksjonene i slike tilfeller. Det er fortsatt en veldig rigid øvelse, også etter de endringene som nå kommer.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:24:47]: Det er alltid krevende å skulle håndheve et regelverk som må ha noen grenser noen steder. Hvis ikke det har det, hvis graden av skjønn er veldig stor, kommer vi raskt ut i mange eksempler på forskjellsbehandling. Vi prøver å forvalte dette regelverket med fleksibilitet, men samtidig innenfor de grensene som står der.

På et generelt grunnlag vil jeg bare si: Vi har et regelverk. Det er strengt. Det praktiseres rettferdig, men også med fleksibilitet. Jeg kommer ikke med noen nye signaler nå om at vi kommer til å legge noe annet til grunn for framtiden. Hvis representanten Flåtten har noen enkelt eksempler han mener er helt urimelig håndtert fra vår side, tar jeg gjerne imot dem, så kan vi gå igjennom dem eksempelvis. Men jeg tror det er farlig å uttrykke seg i generelle vendinger som kan gi signaler som ikke kan følges opp senere, hvis man skal holde seg til regelverket.

S p ø r s m å l 2

Hanne Dyveke Søttar (FrP) [11:26:11]: «Regjeringen har over lengre tid lovet omfattende tiltak for å hindre en kraftkrise i Midt-Norge. Et av de planlagte tiltakene var mobile gasskraftverk, men nå har statsråden varslet at disse ikke skal benyttes. Regjeringen har ikke gjort noe for å stimulere til gasskraftprosjekt i regionen, og Regjeringens fornybarsatsing har lagt de fleste fornybarprosjekt på is.

Hvilke konkrete virkemidler vil Regjeringen bruke for å hindre en kraftkrise i Midt-Norge de nærmeste årene?»

Statsråd Åslaug Haga [11:26:44]: Regjeringa tar sårbarheten i den norske kraftforsyninga alvorlig, og har siden den tiltrådte arbeidet aktivt på dette området. Mye arbeid er blitt gjort. Det er blitt gitt flere konsesjoner til vannkraftprosjekter og f.eks. til kraftvarmeverket på Mongstad. Samtidig økes bevilgningene i budsjettet for

2008 til energieffektivisering, varme og elektrisitet fra fornybare kilder. Dette er viktige bidrag for å bedre kraftbalansen.

Før jul i fjor ble hovedtrekkene i handlingsplanen for Midt-Norge lagt fram. Regjeringas plan for å styrke kraftsituasjonen i regionen er basert på tiltak for økt overføringskapasitet, økt satsing på energiomlegging og ny produksjon samt andre tiltak som skal sikre forsyningssikkerheten i Midt-Norge.

Flere større nettinvesteringer, konkret knyttet til utvidelsen av Norsk Hydros aluminiumsverk på Sunndalsøra og Ormen Lange-utbyggingen, er utført. Statnett har investert i spenningsstøtte i nettet som vil bedre overføringsmulighetene i og inn i Midt-Norge fra i høst. Statnett har også besluttet å investere i økt overføringskapasitet mellom Midt-Norge og Sverige som skal være på plass i 2009. Videre har Statnett oversendt konsesjonssøknad for ny overføringsforbindelse mellom Sogn og Møre til NVE.

Å legge til rette for ulike typer ny kraftproduksjon og satse på energieffektivisering er viktig for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge. I statsbudsjettet for 2008 er det lagt opp til en betydelig økning i satsingen på energiomleggingstiltak i regi av Enova. Den samlede rammen utgjør om lag 1 450 mill. kr for 2008. Dette er en økning på 660 mill. kr fra 2007. I tillegg styrkes støtteordningen til fornybar elektrisitet med ytterligere 200 mill. kr. Samtidig styrker NVE saksbehandlerkapasiteten og prioriterer konsesjonssaker for vann- og vindkraft i Midt-Norge. NVE har videre stort fokus på effektiv konsesjonsbehandling av produksjons- og overføringsanlegg i regionen.

Norge har et godt grunnlag for å kunne øke den miljøvennlige energiproduksjonen betydelig, og vi må bruke energien mer effektivt enn vi gjør i dag. Økningene i budsjettet for 2008 til energieffektivisering, varme og elektrisitet fra fornybare energikilder vil være et viktig bidrag for å oppnå dette. Det har blitt presentert planer for flere gasskraftprosjekter i Midt-Norge. Regjeringa gjennomgår muligheten for realisering av nye gasskraftprosjekter med CO₂-håndtering. Jeg er i ferd med å kontakte aktuelle utbyggere i Midt-Norge og be om møter for å få en bedre innsikt i de forskjellige prosjektene. Målsettingen er å få til en løsning så raskt som mulig.

Helt til slutt: Det gjøres en betydelig innsats for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge. Det iverksettes et bredt spekter av tiltak som økt overføringskapasitet, økt satsing på energiomlegging og ulike typer ny produksjon, samt andre tiltak som skal sikre forsyningssikkerheten i regionen. Jeg vil følge situasjonen nøye, og arbeidet med å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge vil ha svært høy prioritet framover.

Hanne Dyveke Søttar (FrP) [11:30:34]: Jeg merker jo at statsråden elegant hopper over mobile gasskraftverk, som var en del av spørsmålet.

Norge er nettoimportør av kraft, og statsrådets forgjenger, Odd Roger Enoksen, sa for snart et år siden at Norge vel er det eneste landet i verden som ikke har reservekraftløsninger. Da må en jo stille spørsmålet: Hvis en

ikke skal ta i bruk disse mobile gasskraftverkene, hva ønsker statsråden å gjøre da?

Statsråd Åslaug Haga [11:30:59]: Statnett har investert i to reservekraftverk i Midt-Norge, hver på 150 MW. Reservekraft er nødtiltak som kun skal være til bruk i såkalt svært anstrengte kraftsituasjoner, og skal derfor ikke inngå som ordinær kraftproduksjon. Det er derfor helt riktig at reservekraft i utgangspunktet ikke skal benyttes, men kun skal være et tiltak som en aller siste utvei når sannsynligheten for rasjonering er høy. Det er satt svært restriktive vilkår for bruk av reservekraft, og slik vil det fortsette å være i tida framover.

Hanne Dyveke Søttar (FrP) [11:31:47]: Jeg får vel si meg delvis fornøyd med svaret, men jeg regner med at denne debatten kommer opp igjen.

Helt til slutt til det som ble nevnt om fornybarsatsingen. Regjeringen har økt budsjettposten – det stemmer. Men den har ikke gjort noe med de konkrete støtteordningene. De mener at støtteordningene er for dårlige, og det gjør at prosjektene blir lagt på is. Så helt til slutt vil jeg spørre: Hva slags grep vil statsråden ta for å sikre den økningen de ønsker? Vil de øke satsene i støtteordningene?

Statsråd Åslaug Haga [11:32:20]: Nå er det viktig å understreke at det ligger en god del planer i Midt-Norge på fornybarsida, og vi må håpe at mange av disse kan bli realisert. Samtidig går det en brei diskusjon også i fagmiljøene knyttet til de ulike støtteordningene som vi har.

Jeg kan gjenta det som jeg tidligere har sagt, nemlig at jeg er opptatt av å ha en full gjennomgang av de ulike støtteordningene som vi har på fornybarsida, fordi dette er viktig for energiforsyningen framover. Vi får signaler om at ting kan gjøres bedre, så vi skal ha en full gjennomgang av støtteordningene. Det vil ta noe tid, men jeg skal love at jeg skal gjøre det jeg kan for å holde tempoet i dette arbeidet.

S p ø r s m å l 3

Fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsminneren:

«Det er blitt utarbeidet en rapport av Forsvarets sanitet som viser hvor mange som døde i Forsvarets tjeneste i perioden 1990–2004. Tallet er høyt.

Hvordan vil Forsvaret arbeide for at man unngår disse tragiske hendelsene?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Hans Olav Syversen til miljøvernministeren, vil bli besvart av kunnskaps- og forskningsministeren på vegne av miljøvernministeren.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:33:41]: Siden miljøvernministeren ikke vil være til stede i en ordinær spørretime før 7. november, har jeg tillit til at kunnskapsministeren tar vare på hennes interesser.

«Det er stor uro hos befolkningen både i Oslo, Oppegård og Nesodden knyttet til den giftdumpingen som skjer ved Malmøykalven i indre Oslofjord. Statsråden har tidligere uttrykt forståelse for en slik uro og forsikret seg om at Statens forurensningstilsyn nøye overvåker at utslipps-tillatelsen overholdes. Like fullt innrømmer nå Secora at steinmasser er dumpet ved Malmøykalven i strid med tillatelsen, men uten at SFT merket noe.

Er statsråden tilfreds med SFTs håndtering av situasjonen?»

Statsråd Øystein Djupedal [11:34:34]: Prosjektet Ren Oslofjord er et omfattende miljøtiltak der forurense-de masser i havneområdet i Oslo enten fjernes eller dekkes til – til beste for alle som bruker indre Oslofjord. Det er et svært grundig forberedt prosjekt med en meget omfattende miljøovervåking.

Miljøovervåkingen av både mudringen og av deponeringen utføres av Norges Geotekniske Institutt, NGI, og Norsk institutt for vannforskning, NIVA. SFT har gitt tillatelse til prosjektet, og fører tilsyn med at tillatelsens strenge miljøkrav overholdes. Arbeidene overvåkes med et miljøovervåkingsprogram som er av det mest omfattende vi har sett. Noen eksempler på dette er at

- i vannet rundt deponiområdet, også ved nedføringsrøret, står det partikkelmålere som varsler om det blir mer grums i vannet enn SFT har tillatt. I så fall stopper deponeringen midlertidig, og det tas vannprøver for å se om det lekker miljøgifter
- i vannet rundt deponiområdet er det også utplassert prøvetakere som eventuelle miljøgifter fra deponiet samles opp i
- deponiet kontrolleres med undervannskameraer, og sjøbunnen rundt overvåkes med profilkamera som avdekker om grums lekker ut av deponiet og legger seg på sjøbunnen
- det tas prøver av blåskjell fordi blåskjell lett tar opp i seg miljøgifter i vannet, og det tas også prøver av fisk og reker.

Hittil har alle undersøkelser vist at prosjektet går etter planen.

Det statlige selskapet Secora utfører mudringen og deponeringen på vegne av Oslo havn. Selskapets arbeid granskes nå av Veritas, og politiet etterforsker selskapet for mulig miljøkriminalitet. SFT avventer tilbakemelding fra Oslo havn i uke 42 om granskingen til Veritas. Dersom denne viser at det er brukt ulovlige metoder ved deponeringen, vil SFT treffe de tiltak som er nødvendige, og vil også vurdere politianmeldelse.

Miljøvernministeren vil likevel understreke at hun reagerer sterkt på de ulovlige handlingene Secora har innrømmet. Secora har informert om at de har truffet tiltak for å unngå at noe liknende skal skje igjen, og det ser hun som avgjørende for å kunne ha tillit til det arbeidet som Secora er satt til å gjøre.

NIVA har vurdert mulige miljøkonsekvenser av Secoras dumping av stein. NIVA har konkludert med at dumpingen av ren stein ikke vil bidra til vesentlig økt spredning ut av deponiområdet eller til spredning av miljøgifter til området utenfor Bekkelagsbassenget. NGI sier at hvis dumpingen av rengjort stein har ført til spredning ut av deponiområdet, vil dette ha blitt fanget opp av overvåkingssystemet.

SFT har vært med på å sikre at dette prosjektet gjennomføres med en meget omfattende miljøovervåking. De følger saken svært nøye, og treffer løpende de tiltak som viser seg nødvendige.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:37:17]: Statsråden sa at dette som skjer ved Malmøykalven og i indre Oslofjord, er underlagt «en meget omfattende miljøovervåking».

Faktum er likevel at de som da skulle overvåke at dette skjer i henhold til tillatelsene, ikke har avdekket det som Secora har gjort, og som de har innrømmet at de faktisk har gjort.

Så sa statsråden at SFT avventer. Det tror jeg er ganske betegnende for det som mange føler SFTs håndtering av denne saken innebærer, nemlig at man avventer.

Skulle noe gå galt, ville det gå virkelig galt i et veldig sårbart område. Så mitt spørsmål i denne saken som har så stor betydning, er: Ville det ikke være bedre å ha et føre var-prinsipp istedenfor å avvente og se om noe galt faktisk har skjedd?

Statsråd Øystein Djupedal [11:38:23]: Miljøvernministeren understreker meget sterkt at hun reagerer på de ulovlige handlingene som er foretatt av Secora. Dette undersøkes av Veritas, og politiet etterforsker også om det er mulig miljøkriminalitet. Det er jo relativt normalt at man avventer hva denne undersøkelsen vil avdekke, og så langt jeg vet, vil man få tilbakemelding fra Oslo Havn i uke 42 om granskingen som er foretatt av Veritas.

Det er klart at det er alvorlig det som er avdekket, og derfor blir det også håndtert av miljøvernministeren med det alvor saken krever.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:38:59]: Jeg trenger sikkert ikke minne om hva partifeller av både miljøvernministeren og kunnskapsministeren lokalt mener om dette, f.eks. på Nesodden. Det vet statsråden sikkert godt.

Situasjonen er nå ifølge lovgivningen slik at man ikke kan dumpe forurenset masse som har vært på land, i sjøen. Men man kan altså dumpe forurenset masse som har vært tatt opp fra sjøen, i sjøen. Mitt spørsmål til slutt blir da: Synes statsråden det er et paradoks?

Statsråd Øystein Djupedal [11:39:39]: Jeg ber om forståelse for at jeg tar med meg denne problemstillingen til miljøvernministeren. Jeg har ikke selv så inngående kjennskap til dette at jeg tror jeg vil komme med et svar på sparket her i spørretimen. Men jeg lover at jeg skal ta med meg dette til miljøvernministeren, og så skal repre-

sentanten Syversen få et utfyllende svar på spørsmålet sitt.

S p ø r s m å l 5

Fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren:

«Før Stortinget har behandlet og vedtatt endring av vegtrafikkloven, er det utarbeidet forskrifter til nye bestemmelser om kjøre- og hviletid. Forskriftene skal gjelde fra 1. august 2007 for alle som kjører godstransport med lastebil med totalvekt over 3,5 tonn. I tillegg til stor iver etter å drive EU-tilpasning har norske myndigheter også skjerpert forskriftene med særnorske tiltak.

Hvordan vil statsråden sikre at nye kjøre- og hviletidsbestemmelser på en god måte tar hensyn til særnorske forhold i transportnæringen?»

S p ø r s m å l 6

Fra representanten Borghild Tenden til samferdselsministeren:

«Tradisjonell privatbilbruk er i ferd med å kvele de norske storbyene, spesielt i rushtiden. Kollektivsatsing i våre største byer er selvsagt viktig, men i tillegg til kollektivsatsing er det en internasjonal trend å øke investeringene innen Intelligente TransportSystemer (ITS). Innenfor ITS defineres også bildeling, dvs. korttidsleie av bil i by.

Synes statsråden dette er en spennende trend, og hva vil hun i så fall gjøre for å tilrettelegge for dette i våre største byer?»

Presidenten: Disse spørsmålene utsettes.

S p ø r s m å l 7

Dette spørsmålet, fra representanten Harald Victor Hove til samferdselsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av samferdselsministeren.

Representanten Harald Victor Hove (H) [11:40:21]: «Etter vedtak i Bergen bystyre ble det innført piggedekkgebyr for bilister i Bergen kommune. Forutsetningen for dette vedtaket var imidlertid at det ikke bare ville være en lokalpolitisk avgjørelse om innføring, men også avskaffelse av denne avgiften. Bergen bystyre har gjort sitt vedtak om å avvikle avgiften som kommunen selv innførte, men svaret fra Vegdirektoratet er nei.

Synes statsråden at Vegdirektoratets håndtering av kommunens søknad om avgiftsavviklingen er i tråd med ministerens lokaldemokratiske sinnelag?»

Statsråd Åslaug Haga [11:41:16]: Bergen kommune sitt vedtak om innføring av piggedekkgebyr ble etterfulgt av en søknad til Vegdirektoratet. Dette er i henhold til § 2 i forskrift av 7. mai 1999 vedrørende gebyr for bruk av piggedekk og tilleggsgebyr som sier følgende:

«Vedtak om innføring av piggedekkgebyr i kommunene Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger krever samtykke fra Vegdirektoratet.»

Det går også fram av samme forskrift at

«en kommune kan søke Vegdirektoratet om avvikling av ordning som beskrevet i denne forskrift».

Jf. forskriftens § 14 annet ledd. Det går med andre ord helt klart fram av forskriften at også avviklingen av ordningen må godkjennes av Vegdirektoratet. Det er ikke mulig å knytte forutsetninger i strid med forskriften til et vedtak om piggedekkgebyr.

Bergen kommune sendte en søknad om avvikling av piggedekkgebyret til Vegdirektoratet. Vegdirektoratet behandlet søknaden og gav sitt svar til kommunen, jf. brev av 19. september 2007, der de avviser Bergen kommune sin søknad. Fremgangsmåten i behandlingen av denne saken er altså helt i tråd med det gjeldende lovverket.

En eventuell klage på Vegdirektoratet sitt vedtak vil bli behandlet av Samferdselsdepartementet.

Harald Victor Hove (H) [11:42:50]: Jeg takker for svaret fra statsråden. Jeg har forståelse for at man ikke kan gå direkte inn i en sak som departementet eventuelt skal behandle, men jeg synes det er viktig å få oppklart om det er samsvar mellom Regjeringens uttalte politikk i spørsmålet om innføring av avgifter for å redusere bilbruken og miljøfremmende avgifter, slik Regjeringen selv omtaler dem, altså rushtidsavgift og piggedekkgift, og direktoratets håndtering av denne saken og den politikk som flere statsråder i Regjeringen har lagt til grunn om at det må ligge til grunn et lokalt vedtak og et lokalt ansvar dersom man skal innføre eller avvikle slike avgifter. En slik politikk ser i hvert fall ikke ut til å være til stede nå. Det er en stor usikkerhet blant flere kommuner om at dette er et tegn på at man kan risikere å måtte videreføre en avgift man ikke ønsker å videreføre, dersom man først har innført den.

Statsråd Åslaug Haga [11:43:54]: Jeg må forholde meg til det som er regelverket i dag. Hvordan dette skal håndteres er definert i forskriften, som jeg har sitert de ulike paragrafene fra.

Så er det også sånn, hvis vi ser på realitetene i saken, at erfaringer fra Oslo viser at hvis man slutter å innkreve piggedekkgebyr, går bruken av piggedekk opp igjen. Oslo kommune avvirket piggedekkordningen etter at den hadde virket i to sesonger. Piggfriandelen falt fra 79 pst. i 2001 til 68 pst. i 2002. Piggdekkordningen ble gjeninnført i Oslo fra 2005.

Dette viser at realitetene i saken er av en slik karakter at piggedekkgebyr har effekt på en av de utfordringene som vi er opptatt av, nemlig at vi skal la alle få puste på best mulig måte, også i byene våre.

Harald Victor Hove (H) [11:45:05]: Jeg er enig med statsråden i at det er positivt at man kan innføre en slik avgift etter hvert som man ser an piggedekkandelen fra sesong til sesong. Derfor er jeg også veldig glad for at Oslo kommune fikk mulighet til å gjeninnføre piggedekkgif-

ten etter at lokalpolitikkerne der tok til seg de elementer som statsråden pekte på. Men spørsmålet her er likevel: Kan statsråden oppklare om det er Regjeringens politikk at en gjeninnføring eller avvikling av en slik avgift er et lokalt ansvar? Jeg føler at statsråden nå prøver å finne andre forutsetninger, som også Vegdirektoratet har pekt på, og legge dem til grunn for sitt svar i spørretimen i dag. Det bidrar til å skape ny usikkerhet. Man må vel kunne forvente litt stø gange, selv om denne regjeringen kun er to år gammel og det ikke er så mye man kan forvente av en toåring, og at det kan gis et klart svar på om det er et lokalt ansvar å innføre, avvikle eller eventuelt gjeninnføre en slik avgift, og at det ikke vil legges andre hensyn til grunn når man vurderer en søknad til direktoratet og en anke til departementet.

Statsråd Åslaug Haga [11:46:16]: Regjeringas politikk er tindrende klar på dette området. Det er nettopp derfor jeg har vært nøye med å sitere fra de paragrafer som regulerer dette området. Det er ingen tvil om hva som er Regjeringas politikk.

Så er det sjølsagt slik at det i budsjettavtalen i Bergen mellom byrådet og Fremskrittspartiet i november i fjor ble inngått et budsjettforlik om at piggdekkavgiften skulle fjernes etter bare en sesong. Da man fattet det vedtaket, burde man ha tatt høyde for det som er regelverket – det skal vi alle følge – nemlig at det er opptil Vegdirektoratet å ta den endelige stillingen til dette.

S p ø r s m å l 8

Gunnar Gundersen (H) [11:47:16]: Jeg vil rette et spørsmål til kunnskapsministeren:

«Situasjonen med manglende skolebøker framstår som kaotisk. NRK Hedmark melder den 17. september at de videregående skolene i Innlandet har kopiert 1 million sider. Aftenposten skriver 29. september at elever er uten bøker i 16 fag og er glade om de får dem til jul. Kopiering er dyrt for skolene og i tillegg en kritisk dårlig løsning for elevene.

Oppfatter statsråden situasjonen så dramatisk som den framstår, og hvilke initiativ ble tatt for å unngå situasjonen?»

Statsråd Øystein Djupedal [11:47:49]: Gratis læremidler for videregående opplæring ble innført for Vg2 nå i høst. Innkjøp av læremidler skjer i hovedsak ved at fylkeskommunene inngår avtaler om læremiddelkjøp etter en anbudsrunde. Det har deretter som regel vært opp til skolene å bestille de læremidler de ønsker, i henhold til disse avtalene. At skolene gis myndighet til å bestemme hvilke læremidler de ønsker, henger sammen med prinsippet om metodefrihet i Kunnskapsløftet.

Innkjøp av læremidler foregår gjennom privatrettslige avtaler mellom skoleeier og selger av læremidler, dvs. bokhandlerleddet. Kommuner og fylkeskommuner har ikke rapporteringsplikt på læremiddelkjøp til departementet.

Det har i år oppstått store problemer med levering av læremidler til Vg2. Leveringsproblemene skyldes trolig flere grunner og en kombinasjon av disse:

- Bestillingene på skolebøker har kommet sent.
- Forlagssentralen har opplevd store leveringsproblemer.
- Etterbehandling av bøker, bl.a. plasting og påføring av strekkoder, har ført til nok en flaksehals.

Jeg ser svært alvorlig på den situasjonen som har oppstått. Den 3. oktober hadde jeg derfor et møte med representanter fra forlagene og distributørene av læremidler for å få oppklart situasjonen. Jeg ble da forsikret om at alle de bestilte læremidler ville være ute hos elevene i løpet av noen uker – to uker, ble det sagt, men jeg har gitt dem en uke ekstra.

Jeg vil ha et nytt møte med forlagene, distributørene og bokhandlerleddet på nyåret. Jeg vil dessuten i møte med fylkeskommunen understreke behovet for å komme langt tidligere i gang neste år med forberedelser og bestillinger av lærebøker, slik at det er hos forlagene før. På den måten kan vi sikre at slike problemer som har oppstått i år, ikke skal skje neste høst.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Gunnar Gundersen (H) [11:49:39]: Jeg er i og for seg glad for at statsråden tar opp gratis læremidler, for det kan jo framstå som om situasjonen har oppstått på grunn av dårlig oppfølging av et politisk prosjekt.

Jeg har sett at statsråden har blitt sitert på at plastring har vært en bøyg for å få bøkene ut. Det er jo et lite paradoks for en regjering som skal tenke miljø i alle ledd, at plastring blir et problem. Men det er jo ikke slik at man ikke var advart på forhånd om at dette kom til å bli en krevende reform å gjennomføre. Det var mange som sa fra om det på forhånd. Da hadde jeg forventet at statsråden hadde tatt initiativ til møter og satt seg inn i situasjonen i god tid før skolestart. Skolestart er jo i august. Man bør forutsette at bøker er på plass til skolestart. Det møtet som statsråden refererte til, ble altså holdt den 3. oktober. Da må jeg jo kunne spørre: Hvorfor tok man ikke initiativ overfor bransjen tidligere i sommer for å orientere seg litt om hvordan det faktisk lå an med leveransene av nye skolebøker?

Statsråd Øystein Djupedal [11:50:51]: Helt siden vedtaket i fjor høst om innføring av gratis læremidler og hvordan det skulle gjennomføres, har det selvfølgelig vært fokusert sterkt på dette i departementet. Vi har fått forsikringer om at forlagene var i rute, og at dette kom til å bli håndtert slik det skal håndteres. Det er mange ulike årsaker til at det i høst ikke har gått slik vi hadde ønsket – sen bestilling, store problemer med leveranser fra distributørene, og nye datasystemer som ikke har fungert hensiktsmessig. Vi har fått mange forklaringer og bortforklaringer fra de mange aktørene her.

I starten av september fikk vi på nytt inntrykk av at dette nå var håndterbart. Det betyr at vi ikke innkalte til møte

i starten av september, som vi opprinnelig hadde tenkt, for vi trodde at dette lot seg håndtere. Så viste det seg at det ikke lot seg håndtere. Jeg legger til grunn at forlagene og de øvrige aktørene i dette markedet etterlever de forsikringer jeg nå har fått. Men det som kanskje er like viktig, er at vi er enige om at vi skal ha nye møter på nyåret for å gå gjennom dette veldig nøye, se på alle de utfordringene man har hatt i år, hvordan de kan håndteres for neste år, slik at når VG3 innfører gratis læremidler til neste høst, er alle skolebøker i klasserommet ved skolestart.

Gunnar Gundersen (H) [11:52:02]: Det synes jeg er veldig bra. Det skulle bare mangle at man ikke sørget for at det ikke oppstår tilsvarende situasjoner til neste år.

Jeg hører at departementet har fokusert sterkt på dette, men når man er overrasket over at plastring av bøker er et problem og en flaskehals i oktober, kan jeg ikke helt skjønne at fokuseringen har vært så sterk.

Faktum er nå at det er mange elever som har fått en utrolig dårlig start på et skoleår. Elevorganisasjonene har vært ute og bedt om at det vurderes å kompensere de elevene det har gått ut over, bl.a. med leksehjelp.

Vil statsråden sette i gang noen konkrete tiltak for å kompensere de elevene som er blitt rammet av det rotet som har oppstått rundt skolebøker i høst?

Statsråd Øystein Djupedal [11:52:51]: Det er klart det har vært en veldig krevende situasjon i skolen i høst, og jeg setter veldig stor pris på den tålmodighet som tross alt er blitt utvist fra lærere og elever når de har møtt en veldig krevende situasjon. Det er riktig det som representanten Gundersen refererer til, at det er tatt hundretusenvis, om ikke 1 million, kopier for å møte problemene med at lærebøkene ikke var der. Det er klart at dette har vært et tilleggsstressmoment for skolen.

Så er det jo også sånn – la meg understreke det – at metodefriheten som ligger i det læreplanverket vi har, gjør at man ikke nødvendigvis trenger lærebøker. Man kan også bruke andre kilder. Mange lærere har jo nå brukt andre kilder enn den tradisjonelle læreboka for å kunne få til en fullverdig undervisning. Men det er klart at situasjonen har vært uholdbar, som jeg har understreket. Vi har nå fått forsikringer om at forlagene og de øvrige aktørene skal levere bøkene i løpet av veldig kort tid. Det forutsetter jeg vil skje. Det viktigste er den prosessen vi nå er enige om videre, at man fra neste høst i god tid skal få forsikringer om at alt er som det skal være: Bøkene er produsert og kan leveres til skolen ved skolestart.

S p ø r s m å l 9

Odd Einar Dørum (V) [11:54:02]: Jeg har dette spørsmålet til kunnskapsministeren:

«På hvilken måte vil statsråden sikre at minoritetsbarn som kommer tilbake til norsk skole etter lengre opphold ved utenlandske skoler, får et tilbud som er tilstrekkelig tilpasset dem, og har statsråden vurdert om det er mulig å se på ytterligere tiltak knyttet til en mulig verifiseringsordning av utenlandsk skolegang?»

Statsråd Øystein Djupedal [11:54:26]: Høgskolen i Oslo la i mai 2006 fram rapporten «Skolegang i Pakistan – barn med innvandrerbakgrunn som går på skole i foreldrenes opprinnelsesland». I rapporten trekkes det fram både positive og negative sider ved skolegangen.

Som et ledd i oppfølging av rapporten har Utdanningsdirektoratet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utarbeidet en veileder om skolegang i utlandet. Veilederen, som ble publisert i sommer, gir nyttige tips til foreldre som vurderer å sende barna sine på skole i deres opprinnelsesland. Den er også ment som en støtte for ansatte i skole og barnehage, og veilederen skal fungere som et utgangspunkt for samtale mellom foresatte og skole eller barnehage om hvordan de kan samarbeide i forkant av, under og etter utenlandsopphold. Veilederen er pr. i dag oversatt til tyrkisk og urdu, og den vil også bli oversatt til engelsk og somali.

Det fremgår av rapporten fra Høgskolen at de som har klart å opprettholde sin tospråklige kompetanse under oppholdet i Pakistan, synes å lykkes best. Den statlige tilskuddsordningen til kompletterende undervisning har som formål å gi elever ved utenlandske eller internasjonale grunnskoler i Norge eller utlandet støtte til kompletterende undervisning i bl.a. norsk. Tilskuddsordningen kan derfor bidra til at elever som tar hele eller deler av grunnskoleopplæringen sin i utlandet, opprettholder kompetansen sin i norsk under utenlandsoppholdet.

For øvrig er det grunn til å understreke at alle elever i offentlige skoler i Norge har krav på tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dersom den enkelte elev ikke har et tilfredsstillende utbytte av sitt ordinære opplæringstilbud, er skolen forpliktet til å tilby særskilte tiltak. Aktuelle tiltak kan være særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter og spesialundervisning.

Jeg kan pr. i dag ikke se at det er behov for å utarbeide en verifiseringsordning når det gjelder grunnopplæring i utlandet. Etter min vurdering er det derimot viktig at skoler som tar imot nye eller tidligere elever midt i skoleløpet, kartlegger elevene, bl.a. kompetansenivå i fag, slik at det ved behov kan settes inn adekvate tiltak så raskt som mulig. En slik kartlegging kan selvsagt også bidra til at elevene får et best mulig utbytte av den faglige utvikling de har hatt på skolen i utlandet.

Jeg kan i denne sammenhengen også nevne at det nylig er ferdigstilt et kartleggingsverktøy knyttet til den nye læreplanen i grunnleggende norsk. Uansett er det viktig at skoler har et ressursperspektiv på elever som kommer fra skoler i et annet land.

Odd Einar Dørum (V) [11:56:55]: Jeg er glad for svaret, og er også glad for at svaret ble avgitt ikke bare til meg, men også i nærvær av arbeids- og inkluderingsministeren. Spørsmålet mitt er tatt opp fordi jeg er urolig med hensyn til et viktig aspekt ved norsk integreringspolitikk, og også det som statsråden tok opp i sitt svar, nemlig tilpasset opplæring.

Det startet med at vi – i et land som vårt, hvor det er opplæringsplikt, men ikke skoleplikt – fikk ganske mange meldinger om hundrevis av barn som plutselig ble borte

fra skolen. Tallet er heldigvis sunket, slik at det er mindre nå.

Jeg vil i grunnen bare be statsråden se på om man skal ha et samarbeidsprosjekt mellom berørte departement og berørte kommuner for å se om man ytterligere kan forsterke innsikten i hva som skjer med disse barna som blir borte, når de kommer tilbake – ikke fordi jeg har noe kritisk å si til det statsråden har sagt, for det synes jeg er bra, men fordi jeg tror dette er et område hvor vi må lære noe hele veien. Det å få så konkret kunnskap kan kanskje også være med på både å fremme idealet om integrering, forebygge segregering og sikre det jeg vet statsråden sa til meg ved svaret nå, nemlig en tilpasset opplæring også for disse elevene.

Statsråd Øystein Djupedal [11:58:07]: Jeg er glad for representanten Dørms kommentarer. Det er selvfølgelig en utfordring for skolen at mange barn er borte i deler av skoleåret og ikke får den opplæring som de må ha, særlig i norsk, for å kunne beherske det norske samfunnet. Denne rapporten fra Høgskolen gir jo god kunnskap om noe av dette. Dette er ikke bare en utfordring, det er selvfølgelig også en ressurs at vi har tospråklige barn i norske skole, det er en fordel for vårt samfunn. Men norsk språk er det viktigste for å fungere i det norske samfunnet.

Vi har allerede sammen med Arbeids- og inkluderingsdepartementet tatt initiativ til et prosjekt som vi skal samfinansiere, og som skal starte i 2009, for å innhente ytterligere kunnskap om skoleopphold i foreldres opprinnelsesland, med bakgrunn i denne rapporten fra Høgskolen i Oslo som det er henvist til. Dette vil være en oppfølgende studie for barn og ungdom som har gått på skole i Pakistan, om hvordan de lykkes videre i studier og yrkeskarriere i Norge. Så det er allerede tatt et initiativ for å skaffe oss mer kunnskap, men i utgangspunktet er vi veldig åpne for å se på om ting kan gjøres på en bedre og enda mer suksessfull måte enn det vi gjør nå, for dette er en stor utfordring for oss.

Odd Einar Dørum (V) [11:59:20]: Jeg takker for svaret.

Politikken har mange arenaer. Det er en arena for reflektert dialog. Det er en arena for seriøs og kontant opposisjon, og det er en arena for noe midt imellom. Dette er arenaen for en nødvendig dialog, for jeg tror at det er viktig. Så statsrådets svar om at det er tatt initiativ, det gleder meg. Jeg vil bare oppfordre til at man i det samarbeidet mellom to viktige departement legger til side enhver tanke – tanker som jeg antar at statsråden ikke har – om hvem som har hvilken politisk farge, når man setter seg ned sammen med f.eks. Oslo kommune, noe som er logisk, med den store minoritetsandelen Oslo kommune har, og når Regjeringen nå satses både i Groruddalen og i Søndre Nordstrand, og Drammen kommune. Da vil man komme veldig tett inn på de gruppene som statsråden snakket om i svaret til meg. Hvis nå den dialogen som er skapt, kunne utvikles til også å omfatte disse viktige kommunene, med det store antall barn som er der, kunne vi kanskje komme et skritt videre i å fremme en politikk som bedre sikrer oss

hvordan vi lever med et flerkulturelt Norge med rettigheter og plikter for alle, men også i å fremme de idealene som jeg synes statsråden har presentert veldig skikkelig i sitt tilsvarende til meg.

Statsråd Øystein Djupedal [12:00:31]: Jeg kan bekrefte veldig tydelig at det å sørge for at alle som bor i Norge, kan og behersker norsk, ikke har noen politisk farge. Det er et spørsmål som vår regjering er opptatt av. Vi har gjort noen grep som er forskjellig fra den forrige regjeringens, bl.a. dette å innføre læreplanen i grunnleggende norsk, som vi tror vil bidra til at flere barn lykkes med norskopplæring i skolen.

Men dette er ikke noe ideologisk spørsmål, det er et spørsmål basert på den kunnskap vi til enhver tid har om hvilke tiltak som skal settes i verk i skolen for å sørge for at flere av barna våre lærer og flere av barna våre lykkes. Derfor er jeg veldig opptatt av at Oslo kommune, slik representanten Dørum tar opp, vel er den kommunen i Norge som besitter størst kompetanse på tospråklige barn i skolen. Den erfaring og den kunnskap som de ansatte i Oslo kommune, og selvfølgelig også den politiske ledelsen, innehar, er helt avgjørende for de tiltak som vi vil treffe i framtiden – noen sammen med skolen alene, men noen også sammen med Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som jo er det departementet som besitter størst kunnskap om de fremmedspråklige i det norske samfunnet. Vi er åpne for dialog med Oslo kommune og alle andre gode krefter i skolen som gjør at vi kan gi bedre og presise svar, under den samme overskriften som jeg vet representanten Dørum deler: Flere barn skal lykkes i skolen, flere barn skal lære i skolen, og vi skal ta vare på det kulturelle mangfoldet vi har i vårt samfunn. Det er en stor berikelse.

S p ø r s m å l 1 0

Vera Lysklætt (V) [12:02:12]: Jeg har et spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren:

«I «Nasjonal standard for tolketjenesten» hos NAV står det at «hjelpemiddelsentralen skal ha tilgjengelig tolketjeneste og ha hensiktsmessige rutiner som gir brukerne av tolk en enhetlig og forutsigbar tjeneste uavhengig av geografi». I Finnmark har tolkestillingen stått ubesatt de siste årene og ansvaret har vært tillagt tolketjenesten i Troms. I løpet av høsten slutter alle de fast ansatte tolkene i Troms.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre en mer forutsigbar tolketjeneste i Finnmark og Troms?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:02:55]: Hjelpemiddelsentral Troms overtok administrasjon og betjening av tolkeområdet for Finnmark for ca. 1½ år siden. Årsaken var at det ikke var mulig å få søkere til den ene tolkestillingen ved hjelpemiddelsentralen i Finnmark. Ordningen med at Troms overtok, har, etter det jeg har fått opplyst, fungert godt. Jeg har fått opplyst at brukerne i Finnmark har like gode kommunikasjonsmuligheter med

Hjelpemiddelsentral Troms som med Hjelpemiddelsentral Finnmark i Lakselv.

Brukerne i Finnmark har i hovedsak blitt betjent av frilanstolker. Det er fem frilanstolker i Troms og to i Finnmark som er operative pr. i dag. Hjelpemiddelsentral Troms har tre faste tolkestillinger. To av dem er i permisjon, og den tredje har sagt opp sin stilling. Troms og Finnmark er derfor for øyeblikket uten fast ansatte tolker. Jeg har imidlertid fått opplyst fra Arbeids- og velferdsdirektoratet at Hjelpemiddelsentral Troms i disse dager er i ferd med å ansette to tolker og en formidler som forhåpentligvis kan tiltre raskt.

Når det er sagt, vil jeg likevel peke på at det er behov for en helhetlig gjennomgang av tolkeområdet. Ett problem er det som representanten Lysklætt har reist, nemlig at det i de mer tynt befolkede områdene, som Troms og Finnmark, er vanskelig å få dekket ubesatte stillinger. Etter endt treårig utdanning i Oslo, Bergen eller Trondheim blir svært mange tolker igjen i disse områdene, bl.a. fordi det her er et etablert tolkemiljø.

Jeg har gitt Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag å sette i gang et utredningsarbeid på tolkeområdet. Senest innen utgangen av mai neste år skal direktoratet levere en rapport der det gis en samlet og framtidsrettet oversikt over området tolking og kommunikasjonstjenester med forslag til en helhetlig plan for videreutvikling av tjenestetilbudet.

Vera Lysklætt (V) [12:04:59]: Jeg takker for dette svaret.

Hørselstekniske hjelpemidler som formidles av hjelpemiddelsentralene, er bl.a. teleslynger og lydoverførings-systemer. Utgiftene til dette beløper seg til over 100 mill. kr pr. år. Likevel opplever mange av bl.a. høstens nye folkevalgte at de ikke kan ta del i lokaldemokratiet på samme vilkår som normalt hørende. Hva vil statsråden gjøre for at flere offentlige bygg skal få montert teleslynger og lydoverføringssystemer?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:05:46]: Jeg må si at i oppfølgingsspørsmålet har vi nå fått et helt nytt tema på banen, nemlig spredning av tekniske hjelpemidler, som jo ikke har noe som helst med døvetolker å gjøre. Hvis representanten ønsker et skikkelig svar på hva vi gjør på det området, må jeg be om å få komme tilbake til det, utover bare å si at jeg er veldig enig i at dette er kjerneoppgaver for hjelpemiddelsentralene. Dersom det ikke fungerer godt nok, bør det reises berettiget kritikk mot det, og da må vi ta tak i det. Jeg ber om å få anledning til å komme tilbake med en nærmere redegjørelse av hvor vi mener vi er hen, og hvor vi skal hen på dette området.

Presidenten: Oppfølgingsspørsmål skal følge hovedspørsmålet.

Vera Lysklætt (V) [12:06:35] Jeg har et siste oppfølgingsspørsmål:

Sosial- og helsedirektoratet fikk i juli 2006 i oppdrag av Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og

omsorgsdepartementet å gjennomgå hørselssentralenes oppgaver og komme med konkrete tiltak for å sikre en god formidling og oppfølging av høreapparater og andre hørselstekniske hjelpemidler. Rapporten ble avgitt av Sosial- og helsedirektoratet i august i år. Ett av forslagene fra statsrådens departement er å innføre et tilskudd til kjøp av høreapparater og i praksis privatisere høreapparatformidlingen i Norge. Er statsråden innstilt på å følge opp dette forslaget?

Presidenten: Det startet med tolketjenesten – statsråden kan besvare spørsmålet hvis han ønsker.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:07:32]: Jeg stiller meg også litt undrende til formålet med denne type spørsmål – det er ikke spontanspørretimen vi er i nå. Også på dette området ber jeg om å få sjekke sakens fakta, og så skal representanten få et svar. Det skal jeg ta initiativ til på egen hånd, så det trengs ikke noe mer oppfølging på det. Så skal representanten få et ordenlig svar fra meg.

S p ø r s m å l 1 1

Martin Engeset (H) [12:08:21]: Jeg vil få rette følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Gjennom lengre tid har Sykehuset Østfold gjennomført betydelige investeringer i et nytt distriktspsykiatrisk senter ved sykehuset i Halden, og det nye tilbudet skulle nå ha vært åpnet og tatt i bruk. Fordi Riksantikvaren i sommer plutselig fattet et midlertidig fredningsvedtak, har hele prosjektet nå stoppet opp. Som en følge av dette er et nytt og svært viktig tilbud til trengende pasienter utsatt på ubestemt tid.

Hva vil statsråden foreta seg for å hindre at pasientene blir skadelidende?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:09:03]: Jeg synes som representanten Engeset det er synd at de nye lokalene ved Halden sykehus ennå ikke kan tas i bruk, slik at en får samlet de ulike pasienttilbudene. Som kjent har Sykehuset Østfold HF siden 2003 jobbet med å utbedre bygningsmassen ved tidligere Halden sykehus, bl.a. med tanke på å samlokalisere funksjonene som ligger under distriktspsykiatrisk senter for befolkninga i Sarpsborg- og Halden-distriktet. En fylkesdekkende enhet for behandling av spiseforstyrrelser skal som kjent etter planen også lokaliseres her.

Helse Sør-Øst RHF har informert meg om at pasientene ved DPS i Sarpsborg og Halden får et tilfredsstillende tilbud i de lokalene de har disponert i mange år. Pasienter med spiseforstyrrelser får et tilbud i midlertidige lokaler i dagens DPS Sarpsborg.

Når det gjelder byggesaka, er det slik at bygninga Halden sykehus ble foreslått vernet i foreløpig verneplan for helsesektoren i januar i år, slik representanten helt sikkert kjenner til. Etter en dialog mellom Sykehuset Østfold HF og Riksantikvaren i vår bestemte Riksantikvaren i sommer å foreta en formell midlertidig fredning av bygninga Halden sykehus. Sykehuset Østfold HF har imidlertid påklaget vedtaket til Miljøverndepartementet.

Jeg har tillit til at Helse Sør-Øst RHF ivaretar sitt sørge for-ansvar uavhengig av utfallet i denne saka. Jeg kan ikke gripe inn i miljøvernmyndighetenes behandling av en fredningssak. Men jeg tillater meg å håpe at bevarings- og behandlingsinteresser kan forenes i denne saka, slik at pasientene i Østfold kan få nytte godt av det planlagte tilbudet om ikke altfor lenge.

Martin Engeset (H) [12:10:40]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er slik i denne saken at dette prosjektet har pågått gjennom lengre tid. Det er investert nærmere 80 mill. kr, og det er et svært etterlengtet og verdifullt tilbud som egentlig nå står klart til å tas i bruk. Gardiner, møbler og sengetepper er på plass. De ansatte har gjennomgått nødvendig kompetanseheving og står bokstavelig talt bare og tripper etter å komme i gang. Derfor er dette en veldig kjedelig situasjon og viser vel egentlig at Riksantikvaren her kom altfor sent på banen.

Det er jo slik at det er staten som eier og driver sykehusene, og også at Riksantikvaren er en statlig etat. Så mitt oppfølgingsspørsmål blir om ikke den ene statlige sektoren vet hva den andre gjør.

Statsråd Sylvia Brustad [12:11:39]: Jeg kan slutte meg til alt det representanten Engeset her sier om viktigheten av å få dette på plass, og at det er jobbet veldig lenge med denne saka. Jeg deler også representantens syn på at dette vil bli et bedre tilbud enn det som er situasjonen i dag.

Så er nå reglene sånn, som representanten også kjenner til, at så lenge saka ligger i Miljøverndepartementet, som er klageinstans, kan ikke jeg gripe inn. Men jeg gjentar det jeg sa i mitt hovedsvar, at jeg håper at en så raskt som mulig finner svar på denne saka som gjør at behandlingsinteressene og bevaringsinteressene kan forenes.

Martin Engeset (H) [12:12:26]: Noe av problemet her er at hele prosjektet vil måtte bli utsatt på ubestemt tid hvis man ikke får medhold i klagen. Som statsråden fremholder, ligger denne saken nå til behandling i Miljøverndepartementet. Mitt siste spørsmål til statsråden er om hun i tillegg til å gi uttrykk for at dette er synd, og at hun håper at pasientbehandlingen lar seg forene med Riksantikvarens interesser, vil ta kontakt med sin statsrådkollega miljøvernministeren for å få henne til å forstå at veldig viktige interesser for pasientene her står på spill.

Statsråd Sylvia Brustad [12:13:10]: Jeg kan ikke gripe inn i saka, men jeg er helt sikker på at miljøvernministeren vet å få greie på hva jeg har sagt i salen her – og vi snakker sammen flere ganger i uka.

S p ø r s m å l 1 2

Laila Dāvøy (KrF) [12:13:39]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Undersøkelser og forskning viser at en rekke kvinner som har tatt abort, sliter med angst, et stort antall bruker

sterke rusmidler. Forsker Anne Nordal Broen sier at det er vanskeligere for kvinner som har tatt provosert abort, å snakke med andre. Mange kvinner som tar hjemmeabort, gjør dette alene og uten andres vitende.

Når vi kjenner til en rekke skadevirkninger for kvinner, vil da statsråden ta beslutning om at medikamentell abort kun skal foregå i sykehus, og etter omfattende informasjon og rådgiving?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:14:16]: Tilbakemeldinger fra de regionale helseforetakene i 2006 viste at enkelte sjukehus har etablert et tilbud til utvalgte grupper abortsøkende kvinner om at aborten kan skje hjemme. Andre sjukehus ønsker å etablere et slikt tilbud. Jeg vil understreke at også når denne metoden benyttes, skjer behandlinga i regi av et sjukehus. Sjukehuset har det medisinsk-faglige ansvaret og både undersøker kvinnene før behandlinga, innleder behandlinga og følger opp kvinnene etterpå. Uansett metode gjelder de samme krav til informasjon og rådgivning før kvinna fatter sin beslutning.

Det at sjukehusene tilbyr utvalgte pasientgrupper å være hjemme under deler av behandlinga – mens medikamentene virker og aborten skjer – vurderer departementet ikke å være i strid med lov om svangerskapsavbrudd § 3. Forutsetninga er at aborten skjer i regi av sjukehuset som undersøker pasienten, at sjukehuset har det medisinsk-faglige ansvaret for å gjennomføre aborten, og at det skjer en vurdering av om tilbudet er forsvarlig for den enkelte kvinne.

Helse- og omsorgsdepartementet har bedt Sosial- og helsedirektoratet om å foreta en faglig vurdering av om dette er et godt medisinsk-faglig tilbud for utvalgte grupper kvinner. Sosial- og helsedirektoratets faglige anbefaling og vurdering kommer før jul i år. Det er imidlertid nylig publisert en vitenskapelig artikkel om temaet i Tidsskrift for Den norske legeförening, basert på en studie ved Ullevål universitetssykehus. Den viste at 90 av de 105 kvinner som deltok i studien, og som gjennomførte aborten hjemme, var svært tilfreds med behandlinga. Det ble ikke registrert noen alvorlige komplikasjoner.

Jeg vil avvente direktoratets vurdering før jeg tar endelig stilling til om det er aktuelt å presisere endringer i lovverket. Jeg tar imidlertid på stort alvor at mange kvinner som har fått utført en provosert abort, sliter psykisk. Undersøkelsen representanten Dāvøy refererer til, viser at kvinner som hadde valgt å utføre en abort, i større grad led av skyld og skam enn kvinner som hadde abortert spontant. De hadde også mer angst enn dem som hadde spontanabortert når det var gått over seks måneder. Sjøl om forfatterne ikke med sikkerhet kan si om de psykiske plagene skyldtes aborten, eller om de kan tilskrives andre forhold ved disse kvinnenes livssituasjon, er dette et alvorlig funn, og jeg tar det på største alvor. Det er imidlertid ikke vist at kvinner som gjennomfører en medikamentell abort hjemme, har høyere risiko for å få psykiske plager enn kvinner som får utført en provosert abort i sjukehus.

Det som imidlertid er sikkert, og som undersøkelsen viser, er at mange kvinner som har fått utført provosert

abort, og også kvinner som har abortert spontant, har psykiske plager som de trenger oppfølging for. Uansett hva som er årsaken til disse plagene, har kvinnene krav på oppfølging fra helsetjenesten. Sjukehusets rådgivning og veiledning til abortsøkende kvinner bør inkludere informasjon om mulige psykiske reaksjoner og informasjon om hjelpeapparatet, slik at kvinna vet hvor hun skal henvende seg for å få hjelp om hun får reaksjoner på et senere tidspunkt. Hvis kvinna vurderes å være i risikosona, og sjøl ønsker oppfølging umiddelbart, må hun henvises til oppfølging hos fastlegen, eller hos annet helsepersonell i kommunen. Om det er behov for det, må hun også henvises til oppfølging i det psykiske helsevernet. For kvinner som er blitt henvist til sjukehus av sin fastlege, er det å forvente at fastlegen har en bevissthet omkring denne problemstillinga i sin videre oppfølging av kvinna.

Det skal sjølsagt være slik at kvinner som får psykiske reaksjoner etter en abort, skal ha samme tilgang til det profesjonelle hjelpeapparatet som alle andre.

Laila Dāvøy (KrF) [12:18:23]: Jeg takker statsråden for svaret, men undrer meg noe over at Sosial- og helsedepartementet, som det het tidligere, den 29. april 1998 skrev et brev til landets sykehus der det helt klart tolket § 3 i lov om svangerskapsavbrudd dit at medikamentell abort kun kan utføres i institusjoner som er godkjent for utføring av svangerskapsavbrudd, altså enten sykehus eller godkjente institusjoner, institusjoner som fylkeslegen har godkjent.

Jeg er likevel glad for at statsråden sier at hun selv ennå ikke har tatt et endelig standpunkt i denne saken, og jeg mener at vi bør ha en politisk, en faglig og en mer offentlig diskusjon rundt dette. Hvordan kan ett og samme departement komme til to så forskjellige konklusjoner når det gjelder å tolke en lov?

Statsråd Sylvia Brustad [12:19:26]: Jeg bare gjen- tar at Helse- og omsorgsdepartementet vurderer det slik at det ikke er i strid med det lovverket vi har pr. i dag. Men som sagt, jeg avventer nå den faglige vurderinga fra Sosial- og helsedirektoratet, som er rett rundt hjørnet, og så får vi vurdere etterpå. Det som er helt klart, er at det er sjukehuset, som har det medisinskfaglige ansvaret, som må informere, som må gi råd, som må sette i gang, som må følge opp og sørge for at vedkommende kvinner kommer til etterkontroll og får nødvendig hjelp og oppfølging. Så skal vi nok få rikelig anledning til å diskutere dette i full bredde, og det er jeg beredt til å være med på. Det som er viktig her, og det er jeg enig med representanten Dāvøy i, er at vi må sørge for at de kvinner som sliter etter aborter, enten det nå dreier seg om rusproblemer, psykiske lidelser eller andre ting, får den oppfølging som er nødvendig. Men igjen, det er ikke vist, i hvert fall ikke i de rapporter og undersøkelser vi har sett så langt, at de som gjennomfører aborten hjemme, har noen høyere risiko for å få psykiske plager enn de som er på sjukehus. Ergo ser det ut til at det kan være andre grunner til at det blir reaksjoner, og det må vi ta på største alvor.

Laila Dāvøy (KrF) [12:20:50]: Jeg undrer meg kanskje litt over svaret, at man så lett feier bort dette med hjemmeabort, for det er jo nettopp i slike tilfeller at mange kvinner er helt alene. Det er kanskje nettopp i slike situasjoner at man har muligheten til å være alene, ligge hjemme alene, for i mange tilfeller har man kanskje ikke våget å ta dette opp med andre. Det er jo disse kvinnene som kanskje er de verst stilte, fordi de er helt alene. Det har vi faktisk hørt fra flere, og det er ikke holdbart at kvinner i en slik vanskelig situasjon skal være overlatt helt til seg selv. Jeg tror at de ettervirkningene som etter hvert er kommet fram gjennom helt ny forskning, er vi nødt til å ta dypt alvorlig, og jeg håper at disse fakta blir vurdert meget nøye når statsråden skal komme med sitt endelige forslag til konklusjon.

Statsråd Sylvia Brustad [12:21:59]: Ja, alle fakta vil sjølsagt bli grundig vurdert, og jeg bare gjentar at jeg tar de undersøkelser vi har sett, på største alvor. Jeg har allerede avtalt et møte med en av de professorene som stod bak undersøkelsen om forholdet til rus, Willy Pedersen, sammen med representanter for dem som kan mye om psykisk helse, fordi vi er nødt til å se dette i en bredere sammenheng.

Så regner jeg med at vi får rikelig anledning til å diskutere om det henger sammen med hjemmeaborten, om det er sjukehuset, hva som er årsaken. Det får vi komme tilbake til. Men det som er viktig – og det er det viktig for meg å si – er at det er sjukehuset som har ansvar før og etterpå dersom det skjer hjemme, og de må vurdere det i hvert enkelt tilfelle. Så ser jeg også at det kan være behov for å få fastlegene til å følge enda mer opp. Derfor kommer jeg til å ta initiativ til et møte med allmennlegenes fagmedisinske forening for å diskutere hvordan en også kan styrke fastlegenes rolle i denne sammenhengen.

S p ø r s m å l 1 3

Inge Lønning (H) [12:23:18]: Jeg har følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsminister:

«Stortinget har bevilget 604 mill. kr til et ekstraordinært program for å hjelpe dem som av ulike helsemessige årsaker står utenfor arbeid, tilbake i arbeidslivet.

Kan statsråden gjøre rede for hvor langt Regjeringen har kommet i arbeidet med å realisere det ekstraordinære programmet?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:23:43]: Å få ned sjukefraværet er særdeles viktig for Regjeringa. Det handler om å hjelpe enkeltmennesker og bruke fellesskapets ressurser på en best mulig måte. Som kjent fikk vi sammen med partene i arbeidslivet på plass et historisk løft for å få folk tilbake i arbeid. På bakgrunn av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 for 2006-2007 bevilget Stortinget 604 mill. kr til ordninga for tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sjukmeldte, også kalt «Raskere tilbake». Dette følges opp av både Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Godt forarbeid er viktig fordi ordninga – legger vi opp til – skal vedvare, og midlene må brukes effektivt i forhold til det formålet. Det har vært en utfordring for de regionale helseforetakene å etablere ekstraordinære tilbud der forutsetninga har vært at de ikke skal konkurrere med ordinære tilbud og ikke fortrenge ordinære rettighetspasienter. Det har også vært stort fokus på å etablere gode systemer for å sikre styring og sporbarhet. Ordninga involverer mange aktører og må ses i sammenheng med de øvrige tiltakene for sjukefraværsoppfølging og endring av regler fra 1. mars 2007.

For i år er 142 mill. kr fordelt til Arbeids- og velferdsetatens oppgaver, og 445 mill. kr er fordelt til de regionale helseforetakenes oppgaver. I mai var 773 sjukmeldte henvist til ulike tjenester i regi av de regionale helseforetakene. Ved utgangen av juni var 1 602 personer henvist og pr. 12. september 2 460. Arbeids- og velferdsetaten vil trenge noe lengre tid enn helsesida på å etablere sine tjenester, bl.a. som følge av at anskaffelsesprosesser overfor tilbydere må gjennomføres i tråd med vanlig regelverk. Arbeids- og velferdsetaten har gjennomført anbudsprosesser for dagtilbud som nå er under etablering. Anbudsprosesser for døgntilbud vil bli avsluttet i oktober i år.

De regionale helseforetakene inngår avtaler med private tilbydere i økende grad, og det er så langt inngått/planlagt avtaler om bruk av private tilbydere for om lag 83 mill. kr. Herunder kjøpes rehabiliteringstjenester i hovedsak fra private rehabiliterings- og opptreningsinstitusjoner.

Behovskartlegginga som ble foretatt i ordningas første fase, viser størst behov for tilbud til mennesker med sammensatte sjukdommer. Diagnostikk og behandling av slike sjukdomstilstander er best ivaretatt ved å etablere egne tverrfaglige poliklinikker. De regionale helseforetakene har arbeidet med å utvikle slike varierte tilbud, og de fleste vil ha oppstart i september og oktober måned. Eksempelvis åpnet Sunnaas sykehus en poliklinikk 14. september, som skal gi mer tilpasset tilbud til pasienter med sammensatte og kroniske tilstander innenfor muskel/skjelett og med eventuelle psykiske tilleggsplager.

Fastlegene og andre som kan henvise pasienter, ble tidlig informert om ordninga. Det vil i oktober/november i år bli kjørt en stor nasjonal informasjonskampanje. Målgruppene for informasjonen vil sjølsagt være befolkninga, arbeidsgivere og de som henviser pasienter.

Ordninga evalueres av Samfunns- og næringslivsforskning som skal levere sluttrapport våren 2009. Sentrale forhold i evalueringa er implementeringsprosessen, måloppnåelse, forholdet til prioriteringsforskriften, sørge for-ansvaret i spesialisthelsetjenesteloven og samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Regjeringa foreslår som kjent å styrke bevilgninga med 138 mill. kr i sitt forslag til statsbudsjett for neste år. Vi foreslår at det legges opp til en tottrinnsfordeling. Det innebærer at 138 mill. kr stilles til disposisjon for Arbeids- og velferdsetaten og 464 mill. kr til Helse- og omsorgsdepartementet. De resterende midlene, 140 mill. kr, foreslår vi fordeles senere basert på erfaring med hvordan bruken av midlene utvikler seg, og andre behov og mulig-

heter. Her vil kunnskap fra den igangsatte evalueringa komme til nytte.

Vi vil sammen med Arbeids- og inkluderingsdepartementet ha høgt fokus på oppfølging og framdrift i de regionale helseforetakene og i Arbeids- og velferdsetaten.

Inge Lønning (H) [12:28:26]: Jeg takker statsråden for et utførlig svar.

Statsråden nevnte selv at etiketten på dette ekstraordinære programmet er «Raskere tilbake». Hvis man husker forhistorien, nemlig kontroversen rundt sykefravær og sykelønnsordning og det som det ble enighet om mellom partene i arbeidslivet, skal jo disse 604 mill. kr være meget målrettet, for ett eneste formål, nemlig å bringe folk raskere tilbake i arbeid.

Da forundrer det meg kanskje litt at statsråden går så langt ut i bredden når det gjelder å beskrive kompleksjonsgraden i det å implementere dette programmet. Vil ikke statsråden dele min oppfatning av at man skulle ha forventet at man hadde gått raskere på målsettingen ved å utnytte den ledige kapasitet som faktisk finnes hos private tjenestetilbydere, slik at man hadde fått raskere resultater?

Statsråd Sylvia Brustad [12:29:42]: Jeg er enig med representanten Lønning i at hele formålet med denne ordninga er å få folk tilbake i arbeid, og at det må være målrettet. Det krever også at det må være et godt forarbeid, uten at man fortrenge andre pasienter som også skal ha behandling, eksempelvis ved våre sjukehus.

Så langt er det inngått avtaler om å bruke 83 mill. kr for inneværende år til private tilbydere av de 445 mill. kr som Helse- og omsorgsdepartementet har fått tildelt til denne ordninga. Det er en ganske stor andel av de penger vi har til disposisjon. Det er jo sjølsagt fordi vi mener at de private tilbyderne har tilbud som vi trenger, og som ikke minst pasientene trenger. Så det er bevisst politikk fra vår side at vi ønsker å utnytte kapasiteten, ikke minst i mange av våre private rehabiliteringsinstitusjoner, som vi har mange gode av. Noen av dem har hatt ledig kapasitet, og det er den vi nå forsøker å fylle opp. Vi har gjort dette så raskt som vi mener er forsvarlig i forhold til det som er målsettinga.

Inge Lønning (H) [12:30:51]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Det er jo som kjent slik at i løpet av det siste året har køene av pasienter som venter på behandling i spesialisthelsetjenesten, økt med 20 000. Og man må anta at blant disse 20 000 er det et ikke ubetydelig innslag av personer som tilhører den kategori som dette programmet er mynnet på. Jeg ser helt klart statsrådens poeng at det for noen av disse kan være sammensatte helseplager som krever en organisert tilnærming. Men man må også regne med at for ganske mange av dem vil det være relativt entydige helseplager, og det vil være en relativt entydig behandling vedkommende har behov for. Da er forsinkelseselementet den manglende kapasiteten i det offentlige system. Og da må jeg gjenta spørsmålet: Vil ikke da den logiske konklusjon etter statsrådens oppfatning være at man kjøper den

behandlingskapasiteten der hvor den vitterlig finnes, hos private aktører, fordi dette jo ikke går på bekostning av andre pasienter som venter i den offentlige helsekøen? Tvert imot vil det føre til at andre pasienter rykker lenger frem.

Statsråd Sylvia Brustad [12:32:17]: Det er riktig som representanten Lønning sier, at køene har økt noe, men det er jo i seg sjøl ikke noe problem. At vi stadig kan behandle flere sykdommer, gjør at vi også får lengre køer. Men ventetida, hvis en sammenligner med da vi overtok, har gått ned i forhold til hva den var tidligere, og det er jo det som teller for dem det gjelder.

For noen av pasientene er det snakk om enkle operasjoner der man er kjapt tilbake – og de bør gjøres så fort

som mulig. Men det en så langt har avdekket, er at det faktisk er ganske mange som trenger mer sammensatte tilbud fordi de har sammensatte sykdommer. Og det tar nødvendigvis noe lengre tid. Men vi kjøper behandlingskapasitet der det finnes – i det private, som private sjukehus og private opptreningsinstitusjoner, fordi vi mener at de er viktige supplementter til offentlig virksomhet. Det er ingenting, verken ideologisk eller noe annet, som skulle tilsi at vi ikke skulle gjøre det. Derfor bruker vi også ganske mye penger på det – fordi vi innser at de har mye å bidra med for å få unna flere av dem som står i kø.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.34.
